

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvevő:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhó horváta:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apácza u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, augusztus 19.

Szent István napja.

Nemzeti ünnep áll ma!

A törvényhozás gondoskodott róla, hogy a ki a magyar népnek szétszórt törzseit nemzetté egyesítette, a ki a magyarok által meghódított földből magyar Hazát formált, a ki a népek rémét, a pogány magyarságot a népek testvérévé tette a kereszténység útján, — Szent Istvánnak napján ünnepet üljenek a hazában.

Ezen a napon szünik a munka.

Csukva állanak az üzletek s a nemzetiszínű czimeres zászlók ragyogtatják hármasszínűket az egész országban. A főbb hivatalnokok megszakítják fürdőzésüket, diszmagyarba öltözködnek s izzadó homlokkal szavalják keservesen csinált ünnepi szónoklataikat.

Mikor aztán vége a dikciónak és parádénak, vége az ünnepnek is és a kiránduló helyek vendéglőseinek kívül alig van ember széles e hazában, a ki hálával gondolna vissza az ünnepre.

De az állam nem tehet egyebet, mint felügyel reá, hogy a törvény betűi megtartassanak.

Arról a szellemről, mely nélkül a törvény betűje halott; a lélekről, a magyarul érezni tudásról a társadalomnak kell gondoskodni.

Kell!

Ha szétnézünk magunk körül, annyira kiabál a szüksége egy erős nemzeti öntudatnak, egy erős nemzeti öntudatos

társadalmi akciónak, sőt nemzeti politikának, hogy el nem zárkozhatunk előle.

Nagy Széchenynek mondása ma is áll. Kevesen vagyunk! Nem csak ezt a keveset kell megőriznünk, de terjeszkednünk is kell.

Napi hírekben röviden, szárazon leírva sokszor olvassuk, hogy a villanyos vasut elütött egy gyermeket. Perczre talán megáll a forgalom, megdöbbeneti talán azokat, kik rajta ültek a bajt hozó vonaton, de aztán újra felülnek az utasok, megindul a vonat s a szétroncsolt, megölt gyermek a mentők gondja marad.

Kevesen vagyunk, mindnyájan tudjuk. A hazafiatlanságig menő nemzetiségi izgatások, panszlavizmus, pángermanizmus, dákorománizmus, nagy horvát eszme, a fiumei velleítés stb. veszélyt hozva, ront közénk. Itt-ott végig gázol a magyarságon is egy ilyen fékvesztett irány. Mi megdöbbenve halljuk, hogy egy tiszta magyar nevű faluban nem tudnak magyarul, hogy tiszta magyar nevű emberek, régi magyar nemesek idegennek tartják a magyar nyelvet s ha megütjük is rajta, rövid időre könnyen tultesszük magunkat a dolgon. Nem a mi gondunk, politikusaink dolga.

Pedig nem így van.

Szent István Magyarországot alapította meg, a magyar nép számára alapította. Nem zárt ki azonban senkit a jogokból. Bár ki tett is nemes dolgot, bár ki tette magát méltóvá az elismerésre, magyar nemességet kaphatott itt, a magyar törvényhozás és véderő tagjává lehetett.

És lettek is sokan. Ma is büszkeségünk ezekre gondolni s a mely nemze-

tiségből ezek a nagy nevek kikerültek, azok is büszkéek reájuk és csakis ezekre, mert hasonló nagyságuk nincs több, mint azok, kik közülük származván, a magyar Hazáért élve lettek nagygyá.

Miért tértünk el ettől az iránytól.

Mindenkit, a ki itt lakik, magyar honpolgárnak kell tekinteni, tekintet nélkül a nyelvre, melyen beszél. Ne nézzük le, ha a saját anyanyelvén szól, ne vegyük valami végtelen hálára kötelező dolognak, ha magyarul gagyog bankettjeinken. Az érzését nézzük, ne a nyelvét és e szerint járjunk is el.

Respektáljuk a nemzetiségek természetes jogait és kényszerítsük rá, ha kell, hogy az államfentartó elemet respektálják.

A nemzeti politikát pedig ki kell venni abból a vénasszonyos opportunizmusból, melybe a klikk érdek hazug jelszavai taszították s minden klikk érdeknek el kell némulnia ott, ahol nemzeti nagy érdekeinkről van szó.

Kevesebb dikciót kívánunk hazafias ünnepélyeinken, de több résztvevőt, vagy legyen a résztvevő is kevesebb, csak a közérzés kísérelje mindig odaadón a magyarság ügyét.

Ezt a magyar érzést pedig nem az alföldön kell ébresztgetni idétlen iskola államosítás és szolgabírói atyáskodás által, hanem ott, ahol terem s ahová idáig a kormányok csak képviselő liferáláskor tekintettek, akkor is csak azért, hogy megfizessék busásan a beszolgáltatott silány anyagot.

Mikor lesz Szt. István napja — igazi ünnepe — az egész Magyarország minden lakójának?

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Hegytetőn.

A Szigligeti Társaság pályázatán díjat nyert költemény.

Írta: Sas Ede.

Hegyormon állok. Szürke ég fölöttem.
De már hajnalpir festi fátyolát.
Hatalmas fenyves zugja körülöttem
A tovatűnő éj bucsudalát.
Előttem szikla, óriás, büszke szikla,
Bibort terit a hajnal vállaira.
Havas fejével mind oly zordan áll,
Mint egy-egy gondban megöszült király.

S az ormokról hűs, borzongó lehellet
Árad felém és a szívembe csap.
S én értem bánatát a kőkebelnek,
Tudom: a hegyek mért sóhajtanak.
Tudom: a télnek ezüst koronája
Miért fagyott a bérczek homlokára?
Koszorut mért nem köt fejünk felett
Örmvirágos, édes kikelet . . .

Mert messze néznek ők a nagy vidéken,
S amit látnak: tündérország a kép?
Tán békés, boldog, szent testvériségben
Él lábaiknál mindenütt a nép?

Gyönyörködhetnek szerte a hazában
A szeretetnek rózsás tavaszában?
Virágtalan, haj! és rideg a táj,
Hogy még a szirtnek is — a szive fáj . . .

És szerte néztem én is a vidéken.
Láttam: az árnyék még mindent beföd.
S a hajnalodó eget kérve kértem:
Sugáritól ha oszlik el a köd?
Az istent kértem: népeink szemérül
A hájogot ha leveszi-e végül,
Hogy egymásnak szívébe lássanak,
És egymásban — testvért találjanak?

Ó bár lehetnék a szívek vezére!
Ó bár lehetnék Mózes, Józsué!
Kik vitték, üzték népüket előre
A dús, a messze Kánaán felé.
Ment, ment a nép, fáradtan, elcsigázva,
Vérezve lába, arcza könyben ázva,
S keblében nyílt reményvirág csupán
A dús, a messze Kánaán után . . .

S az ut, amelyen át mi is haladtunk,
Nem sivatag volt, szörnyű sivatag?
Sápadt homok meddőn izzott alattunk,
Nem üditett egy csevegő patak.
Ez utnak sem volt semmi más virága,
Csak a vérrózsa a lábunk nyomába.
Fölöttünk a nap sárgán haldokolt —
Ez a gyűlölség sivatagja volt . . .

Ó jér velem e szörnyű pusztaságból;
Édes hazámnak népe, jér velem!
Oda, hol szebb nap tiszta fénye lángol,
Hol virághimes, ékes nyár terem.
Dalomnak szárnyán, égve, lelkesedve,
Repüljete föl én hozzám e hegyre,
A honszerelem szent oltár-hegyére!
Csattogó szárnyon, az Isten nevébe!

Biharfüred kevély bérczóriása!
Örök király távol vidék felett!
Trónodra szálljon lelkünk szárnyalása,
És onnan nézzen szét a képzelet!
Te légy az nekem, ami hajdanában
A Nébó hegye volt a bibliában,
Hogy vén ormodról én, Mózes gyanánt,
E népek megmutassam a Kánaánt!

Nézzetek alá e hegyről a völgybe!
Felétek ezer bűbáj integet.
Csillog a rétek tarka drágagyöngye,
Dalos árnyékot kínál a liget.
Erdő tisztásán aranyfényű napba,
Ragyog a tónak ezüst tükörlapja.
Ki nézi magát kristály-tükörébe?
Egy gyönyörű szép tündérlány: a Béke. . .

És tudjátok: mit tártam most elétek?
Jövők ez a bűvös látomány.
Ha békés, boldog szeretetben éltek:
Tiétek lesz a kincses Kánaán!

Nagy munka van még addig — Szt. István szelleme lelkesítse azokat kik ebben munkálkodnak. P—y.

Főispán változás.

A Debreczen tegnapi számában, állítólag megbízható forrásból azt a hírt közli, hogy gróf Dégenfeld József, Debreczen sz. kir. város és Hajdumegye főispánja, legközelebb megváltik ezen állásától s helyét báró Feilitsch Arthur szabolcsi főispán foglalja el. Ugyanezen forrás szerint gróf Dégenfeld József, a ki a legnagyobb kálvinista egyházkerületnek is főgondnoka, valóságos belső titkos tanácsosi méltóságot nyer. A »Debreczeni Ellenőr«, a debreczeni kormánypárt hivatalos közlönye, ma ezt a hírt hírlapi kacsának nevezi.

Kedves atyafiak.

Törvény, jog, igazság!

Mikor ezt a három szót kimondta Széll Kálmán, mintha lázba hozta volna az egész országot. Mindenki lelkesült az új jelszavakért, mindenki hangoztatta őket unos-untalan s azt hittük, megtaláltuk végre a pontot, melyen a vallási és nemzeti ellentétek elsimulnak s egygyé lesz a haza minden fia.

Az egység meg is lett — a beszédekben, a szép dikciókban. Mintha ugyanaz a kéz irt volna meg minden ünnepi és alkalmi beszédet, valamennyien keresztülragyogott az unalomig elcsépelet három szó: törvény, jog, igazság.

Es ez egészen természetes. Mert hiszen nincs szó, amelynek tágabb értelmet lehetne adni s amelyet jobban lehetne mindenkinek a saját külön guszta szolgálatába fogadni, mint a törvény, jog és igazság.

Eddig úgy tudtuk, hogy a törvény szerint Magyarország egységes és oszthatatlan állam, ahol egy nyelv van elismerve: a magyar. És most előáll egy tösgyökeres magyar család sarja, elmegy egy, a magyar király által kinevezett magyar egyházfő beiktatására, ott poharat emel mint a magyar országgyűlés képviselője és forma szerint felköszönti azokat, a kik szerint Magyarország sem nem egységes, sem nem magyar s akik ezt is a törvény betűjéből igyekeznek kisütni.

Azt is tudtuk, hogy az államnak mindenütt joga, sőt kötelessége a maga tekintélyét befelé és kifelé egyaránt megvédelmezni, az ellene vétőket pedig megbüntetni. S most akadnak szét-

huzó, hazafiatlan elemek, melyek viszont abban látják a maguk jogát, ha ezt a tekintélyt kint elrágalmazzák, bent pedig lábbal tapossák.

S mindenik fél erősen hiszi, hogy neki van igazsága.

Ha biztosak lennének felőle, hogy az ábrándozás megmarad ábrándozásnak, egész nyugodtan hagyhatnók Mangra, Rác sz. urakat bocskoros testvéreik karjai közt összeálmódolni zöldnél zöldebb dolgokat. Hanem akkor szinte önkéntelenül eszünkbe jut, hogy 1848-ban a horvát, szerb és oláh lázadás előfutárai a nagy illir és dákóromán idióták voltak s hogy a zendülés akkor hágtott legmagasabb fokra, mikor az államhatalom a legtöbb engedményre volt hajlandó.

Nálunk eddig sem fogták valami nagyon rövidre a lázongó elemeket; az »új éra« pedig azzal kezdi működését, hogy felosztja a miniszterelnökség nemzetiségi ügyosztályát, nemzetiségi gyűlések megtartását megengedi s békejobbot akar nyújtani Magyarországra esküdt ellenségeinek.

Már ez vagy esztelenség, vagy gyöngeség. Tudvalevőleg sem ember, sem egész nemzet soha sem pusztult el azért, mert erős volt; erős embernek mindig akadnak — már aztán vagy érdekből, vagy önzetlenül — barátai, míg a betegnek — legfeljebb sóvár örökösei. És ezek az örökösök a gyöngeség első jelére talpra állanak s bizony megtörténhetik, hogy egy kis erőszakos siettetést is megkoczkáztatnak csupa jóindulatból.

Nekünk, hál' Istennek, volna mit hátra hagynunk. Szép kis terület ez a Kárpátoktól a Száváig, nincs is kedvünk egyelőre megválni tőle. De vannak hozzá, akik szeretnének már örökösök lenni: a régi jó »sógor«, meg az a sok derék »testvér«, ki keletről, ki a világ más tájékról. Hej, beh éhesek ezek a kedves atyafiak! Valahányszor a föld megingott alattunk, hogyan igyekeztek a tetőt fejünkre bontani, hogyan szövetkeztek össze ellenünk a pokollal is — csupa atyafiságos jóindulatból!

Es most ezeknek tesznek engedményeket. Az atyafiság pedig nem szives előzékenységet lát ebben, hanem a gyöngeség újabb jelét. S ime, jönnek már itt is, ott is, lesve az alkalmas pillanatot, mikor gyujtsák fejünkre a házat s mikor készítsenek koszorút sirunkra a nekik nyújtott olajágból?

Nem lenne okosabb dolog megfogni a boldogabb végét annak az olajágnak s úgy tartani vele leczkét az állami egységről és tekintélyről?

Az valószínűleg hamarabb meghozná a kívánt eredményt, mint unalomig ismételt üres szavak.

R—r.

A kamarák orsz. kongresszusa Nagyváradon.

A folyó évben egymást követik Nagyváradon az országos kongresszusok. Mindannyi között azonban alig van még egy oly nagy jelentőségű, mint a kereskedelmi és iparkamarák orsz. értekezlete.

Nagy fontosságú kérdések megvitatását tüzte ki az értekezlet napirendjére. Nem egy ezek között az egész országra kiható ügyet ölel fel.

A kongresszus érdekében már nagyjában és egészében megtette a rendező-bizottság az előkészületeket. Gazdag programot állított össze, a melynél nem a legkevésbé becses tanulmányi kirándulás, amelyen a kamarák küldöttei megismerik Biharmegye gazdag ipartelepeit.

A kongresszusi ünnepek öt napra terjednek s napirendjük a következő:

A fogadtatás.

A magyarországi kereskedelmi és iparkamarák V. országos kongresszusa tulajdonképpen már a jövő kedden, augusztus hó 22-én veszi kezdetét.

Az ország különböző részéből ekkor érkeznek Nagyváradra a kamarák küldöttei a s kongresszusra meghívott többi kiváló kereskedelmi és ipari kapacitások.

Az érkező vendégeket a vasuti pályaháznál a fogadó-bizottság: Kunz Gusztáv, dr. Sarkadi Lajos, Huzella Gyula, Rendes Vilmos, ifj. Moskovits Mór és Fuszek Lajos fogadják.

Elszállásolásukról a Sas, Zöldfa, Rimanóczy és Széchenyi szállodákban gondoskodtak.

Este 8 órakor a Sas szálloda kertjében társas vacsorára gyűlnek össze a vendégek és a nagyváradai kamara beltagjai.

A kongresszus.

Másnap, augusztus hó 23-án délelőtt 9 órakor veszi kezdetét az országos értekezlet, mely nagy horderejű, ipari és kereskedelmi szempontokból kiváló fontosságú ügyeket és kérdéseket fog tárgyalni.

A kongresszuson, a nagyváradai kamara beltagjain kívül a következők jelentették be részvételüket.

Aradról: Kristyori János kamarai elnök, dr. Marschall Lajos titkár, Edvi Illés László II. titkár, Kristyóry Sándor;

Az Igéret földjének dus gyümölcsét
Nem szedheti le a sötét gyűlölség!
Esküdjünk hát, dobogja kebelünk:
»Szeressük egymást! Testvérek legyünk!«

Hisz ez a föld mindnyájunk éltetője
Mindnyájunké egének mosolya.
Es ez a föld mindnyájunk temetője,
Porába vegyül mindnyájunk pora.
Kidőlve a kemény küzdés sorából,
Virágot fakaszt mindnyájunk porából,
S e virágok is azt sugják nekünk:
»Szeressük egymást! Testvérek legyünk!«

S itt nyugszanak, e föld ölébe zárva,
Kik vérükkel szerezték e hazát.
Hallgassunk porladó szívük szavára,
Hallgassuk meg a sírok panaszát:
»Azért szerzők e földet otthonul,
Hogy testvérharc pusztítsa ostorul?
Azért szereztük: Kárpátok tövében,
Népek családja boldogságban éljen!...«

Népek családja, Tisza, Duna mentén,
Viruljon hosszú századokon át!
S építse föl, hű, szent frigyét teremtvén,
A honszerelem dicső templomát!
A honszerelem csodás temploma;
Fajok, vallások közös otthona.
S minden vallás ott egy Istent imád:
Az édes, drága, áldott, szent hazát!«

Igy szólnak ők, a porladók, a drágák,
Kik édes otthon viktak ki nekünk
Ha eltapossuk sirhantjuk virágát
Ádáz tusával — elhagy Istenünk!
Testvérek, hagyjuk hát a háborút!
Fonjunk számukra együtt koszorút!
Boruljunk együtt sirhalmukra térdre —
Az Isten is megáld ezerszer érte!

... Az öröm lángja szememből kilobban;
Igy lesz ez, ugy-e, így lesz ezután?
Testvéri frigyben szívünk összedobban,
S minek a szebb jövő: a Kánaán!
Es ékebb lesz a mezők virága,
S fénylőbb az égnek csillagmyrládja,
Mert Kánaán van ott a föld felett:
Hol boldogan virul a szeretet!

Es akkor, ha lelkünkől szerte árad
A szeretet, a forró éltető:
Nem lesz itt többé sehol, soha bánat —
S tavaszt terem maga a bérczetető!
Zordon fejről leolvad a hó,
A fagy, a tél, a busan csillogó —
Testvériség és hazaszeretet
Koszorút fon a havasok felett!

Világ.

Irta: Mányiné Prigl Olga.

Mindennap találkoztam vele. Ő rendszeren szemközt jött rám s mindig sietve, csaknem futva; én meg magamban szintén megletem az észrevételt, hogy: milyen hanyagul van megköve a nyakkendője. Semmi közöm se volt hozzá, mégis sokszor eltervezgettem, hogy rendbe tudnám én ezt a dirib-darab, tákolt ruháju embert szedni! Legelőbb is eldobatnám vele a kopott fekete kabátját, a miben olyan szűk vállunak tetszik s aztán kisimítanám homlokából azt a lelógó sötét haját. Olyan szép, szelid arca lenne, mint egy leánynak. Tényleg úgy festett volna, mert még a bajusza se nőtt ki. Fiatalnak látszott nagyon.

Ugy megszoktam, ezt a naponkénti néma érintkezést, hogy szinte hiányzott, mikor egyszer csak nem láttam futni se másnap, se harmadnap, — egy egész hétig. Rákövetkező szerdán a házi kisasszonyunk jött le a lakásomra. Ritkán találkoztam vele, csaknem elkerültük egymást s most meglepett a váratlan látogatása. Exkuzálta is magát, — különben ostoba kis falusi liba volt szegényke, véletlen maradt rá a pesti ház s alig fél esztendeje, hogy benne lakik. Az özvegy anyjával foglaltak el — az első emeleten — vagy négy szobát. Maga az öreg asszony is olyan jó falusi blatt volt, meghívva alaposan, hogy kövér lábával alig tudott az első emeletre felporoszkalni s csak

Besztercze-Bányáról: Kujniss Gyula al-elnök, dr. Holesch István titkár;
Brassóból: Fabriczius Károly elnök, Thomas Mór titkár;
Budapestről: dr. Krejcsi Rezső titkár, Gelléri Mór az orsz. iparegyesület képviselője, levelező tag, Bobula János levelező tag;
Fiuméből: Smoquinae A. F. titkár;
Győrből: Szávay Gyula titkár;
Kassáról: Szakmáry Károly elnök, Deil Jenő titkár;
Kolozsvárról: Gámán Zsigmond titkár, dr. Gámán Zsigmond II. titkár, Back Lajos, Csernyánszky Lajos, Hirschfeld Sándor kam. tagok;
Marosvásárhelyről: Tauszik B. Hugó elnök, Sz. Szakács Péter titkár;
Miskolcra: Radványi István elnök, dr. Szentpályi István titkár, Sugár Ignác II. titkár;
Pécsről: Littke József elnök, dr. Záray Károly titkár;
Pozsonyból: Mihályi T. E. elnök, dr. Wolff Gergely titkár, Dreschler Alajos kam. tag;
Sopronból: Kirschknoph Frigyes titkár;
Szegedről: Szarvady Lajos elnök, Kulinyi Zsigmond titkár;
Temesvárról: Mága János titkár, ifj. Steiner Károly kam. tag;
Debreczenből: Szabó Kálmán elnök, Mayer Emil alelnök, dr. Király Ferencz orsz. képviselő, titkár, Grünwald József II. titkár.

Az országos értekezlet a megnyitás és megalakulás után a következő gazdag napirendet tárgyalja:

A kongresszus napirendje.

I. Jelentés a IV. országos értekezlet határozatainak érvényesüléséről. (Előadó: Deil Jenő, kassai kamarai titkár.)
 II. A katonai szállítások biztosítása a kisipar részére. (Előadó: Kulinyi Zsigmond, szegedi kamarai titkár.)
 III. Kamarai tagok számára vasúti kedvezményes utazás kieszközlése. (Előadó: Gámán Zsigmond, kolozsvári kamarai titkár.)
 IV. A kisipar helyzetének javítása. (Előadó: ifj. Steiner Károly, a temesvári kamara beltagja.)
 V. Az észak bosznia—adriai vasúti összeköttetés kérdése. (Előadó: Smoquinae A. F. a fiumei kamara titkára.)
 VI. A jelenkori hazai gyáralapítások bírálata. (Előadó: dr. Záray Károly, a pécsi kereskedelmi és iparkamara titkára.)
 VII. Miképen lehet hazai iparunkat az Ausztriával közös vámterület mellett fejleszteni. (Előadó: dr. Holesch István, beszttercebányai kamarai titkár.)

épen az uraskodásért tette. Persze, csak nem lakhatik a földszinten, egy sorban a Brun szótócsesal, a ki gyufát, meszet árul s a piszkos, rongyos gyerekei ott gurigáznak az ajtóban. Inkább kevesebbet ment el hazulról s friss levegőt is csak az ablakon keresztül szít, ha ugyan annak mondható az a füsttől, portól átitott valami, mely az utcán hőmpölyög, ugró, mozgó sávot alkot, a rajta keresztül sütő napsugárban s éjszakánként ködledőbe takarja az egész nagyzené-bonát, a várost az ő kaszárnyaházaival, karsu tornyaival, villamosaival együtt. Mint a hogy a kofa asszony le szokta teríteni, harmatos éjszakán a portékáit.

— Egy fiatal költő lakik a házukban, folytatta a kisasszony s most rendezte sajtó alá a munkáit. Legyen kegyes előjegyezni az ivére.

— Udvariasan eleget tettem a kívánságának. Két korona nem a világ! Minden embert beszoktak csapni ily módon, irodalom pártoló közönségnek, ha még egy szikra érzeke sincs hozzá. Olyanféle dolog az, mint mikor a kis diák elviszi mutatóba az irását. Jóformán meg se nézik s csak úgy kegyelemből adják oda azt az egy-két krajczárt, pedig, ha talán egy jobban ráérnének, mit nem tudnának kiolvasni azokból az apró gyakorlatlan kezekkel oda pingált ákom-bákomokból. Milyen nagy ember válik egynémelyikből! A későbbi idők kegyeleme muzeumba tette volna azokat az első kísérleteket. Legnagyobb része ugyan átesik a rostán, lesz belőle tuczat ember, tuczat író; de hát az

VIII. A zálogházi intézmény államosítása. (Előadó: dr. Záray Károly, a pécsi kereskedelmi és iparkamara titkára).

IX. A magyar ipar czikkeinek erőteljesebb terfoglalása a hazai fogyasztó piacokon. (Előadó: Szávay Gyula, a győri kereskedelmi és iparkamara titkára).

X. Az ipartörvény revíziója. (Előadó: Deil Jenő, a kassai kereskedelmi és iparkamara titkára).

XI. A csődtörvény sürgős módosítása. (Előadó: dr. Marshall Lajos, az aradi kereskedelmi és iparkamara titkára).

XII. Indítványok:
 a) Az ipartestületek és a kereskedelmi és iparkamarák közötti viszony megállapítása. Indítványozza Sugár Ignác, a miskolci kamara II-od titkára.
 b) A cégbejegyzések nyilvántartása. Indítványozza a nagyvárad kereskedelmi és iparkamara.
 c) Kulinyi Zsigmond, szegedi kamarai titkár jelentése a szakirodalmi és utazási pályadíj fölhasználásáról.

Az első nap ünnepei

— a kongresszuson kívül. —

Mint általában minden ilyen nagyobb szabású országos összejövetel, a nagyvárad kongresszus is nagyobb ünnepélyekkel lesz összekötve.

Augusztus 23-án, a kongresszus után az értekezlet tagjai és a meghívott vendégek: a főispán, alispán, polgármester és a kamarával szorosabb összeköttetésben álló hivatalok fejei, déli 1 órakor a Nagypiacz-téri közúti vasútállomástól külön vonaton kirándulnak a Szent László (Püspök) fürdőbe. Itt 2 órakor gazdag terítékű diszebed, a melyen a kamarák küldöttei a nagyvárad kamara vendégei.

Ebéd után a fürdőt meglekintik s délután 5 órakor átrándulnak a Félix-fürdőbe.

Este 8 órakor a Félix-fürdőben társas vacsora.

Második nap.

Amennyiben a terjedelmes napirendet első nap nem tárgyalná le az országos értekezlet, augusztus 24-én délelőtt 9 órakor folytatják a tanácskozást.

Ennek befejezése után délelőtt 10 órakor a Léderer és Kálmán szeszgyárat és Moskovits Adolf és fiai ipartelepét tekintik meg.

Délben 1 órakor a Sas szállodában társas ebéd lesz, a melyen a kamarák küldöttei Reismann Mór, a Csarnok elnökének lesznek vendégei.

Délután 3 órakor meglekintik a város nevezetességeit: a Muzeumot, a vízvezetéki telepet, a honvéd hadapródiskolát és a Sporttér; ez utóbbi helyen Kunz Gusztáv megvendégeli az értekezlet tagjait.

Este fél 8 órakor a társaság a színházba kocsizik, ahova a kamara hívta meg a vendégeket.

Színház után társas vacsora a Bazar vendéglőben.

Augusztus 25-én.

Reggel 4 óra 13 perczkor indulás a várad-velencei vasútállomástól Mező-Telegdre.

Reggel érkezés Mező-Telegdre 5 óra 30 perczkor. Megérkezés után reggeli a Bihar-Szilágyi olajipar részvénytársaság telepén. (A kiránduló társaság tagjai a részvénytársaság vendégei).

Reggelizés után a mező-telegdi ipartelepek megsemlélése.

Reggel 8 órakor indulás a tatarosi aszfaltbányába.

Délelőtt 10 órakor megérkezés után villásreggeli. (A kiránduló társaság tagjai a tatarosi aszfaltbánya r. t. vendégei).

Reggeli után az ipartelep megsemlélése.

Délelőtt fél 11 órakor indulás Felső-Dernára.

Délután fél 1 órakor érkezés Felső-Dernára.

Délután 2 órakor a bodonosi szénbánya megsemlélése.

Délután 3 órakor az aszfaltbánya-telep megsemlélése.

Délután 4 órakor ebéd. (A kiránduló társaság tagjai a magyar aszfaltbánya r. t. vendégei.)

Este 6 órakor indulás Mező-Telegdre.

Este 10 óra 7 perczkor indulás Nagyváradra.

Este 11 óra 44 perczkor érkezés Nagyváradra.

A Bihar-Füredre való kirándulásban résztvevők az éjjelt a vasúti kocsikban tölthetik.

Augusztus 26-án.

Reggel 3 óra 50 perczkor indulás Belényesbe.

Délelőtt 10 órakor érkezés Belényesbe.

Délelőtt fél 11 órakor érkezés Virághnéfal.

Délelőtt fél 12 órakor indulás Bihar-Füredre.

Délután érkezés Bihar-Füredre.

Augusztus 27-én a fürdőtelep és környékének megsemlélése. Itt a kiránduló társaság szétoszlik.

— Vizontlátásra! — Ha nincs ellenére, látogasson meg bennünket. Esetleg nálunk megismerkedhetik vele. Régi ismerősünk még a faluról s igen-igen jó fiu . . .

Mosolyogva tettem be utána az ajtót s körülnéztem a kicsi, egyszerű szobában. Mintha barátságosabban sütött volna be a nap; édes rezedailat szállongott volna körülöttem s az ablakdeszkákon muskátlik lettek volna rakva sorjában. A naiv, tiszta lelkek édes költőisége szállott reám: a leány hagyta ott maga után, a ki az első szavával, az első tekintetével elárulta, hogy szerelmes abba a kopott bohém fiuba.

Való, szent igaz, mondtam neki is később, mikor testi-lelki jó pajtások lettünk. S ha tudnád: micsoda kincs!

Idegesen gesztikulált a kezével s a nyugtalan lelke majd ide, majd amoda szökött.

— No és elvegyem, mondd, — hát mire?

— Bolond vagy, van neki vagyona s a mellett gondos, jó asszony válnék belőle, a ki a tenyerén hordozna.

— Mit, a vagyona? — Csak azért se kelene, nem vagyok rá szorulva. Az enyém az egész világ! Az erdő, a fü, fellegek, a sok, a sok ember mind, mind! Az erdőzugás beszél nekem, hervadt virág titkos mesét mond, a mit nem ért mindenki. Ha felleg szakad az égről, mintha búbajos alakok válnának ki belőle. Viaskodó óriások, lenge, röpke tündérek. Itt-ott megtalálom a hasonmásait, az utcán, a színházban, a pinczelakások penészes odúiban.

A belényesi ünnepély.

Biharmegye és Nagyvárad 3 kulturális egyesülete utazott tegnap Belényesbe egy ott rendezendő nagyszabású ünnepélyre. A »Szigligeti Társaság« felolvasója fogja képezni az ünnepély magvát s a két tanítóegyesület nagyszámban megjelent tagjainak gyűlése, kirándulásai pedig az ünnepély keretét.

E 3 kultur tényező Biharvármegyében nagy feladatot teljesít. Egymás tevékenységét nem kicsinyelhetik, sőt inkább nagy szükségük van a nehéz feladatok közt az összetartó, egyesült működésre.

A »Szigligeti Társaság« rövid fennállása óta központja tudott lenni s ébresztője is volt minden szellemi mozgalomnak Biharvármegye és Nagyvárad területén. Felolvasásai Nagyváradon számottevők s nagy jelentőségűek voltak, kirándulásai pedig ünnepélyszámába mennek, melyre az illető vidék közönsége messze földről zarándokolt el, hogy éltető szellemet szíjon magába s elhagyatottságának következményeit lerázza magáról. A társaság szelleme energiát öntött beléje az idegen népelemmel való nehéz küzdelmeiben.

A biharmegyei népnevelőknek, a nemzet napszamosainak nagy feladatát a megye területén mindenki ismeri, de kevesen tudják, hogy mily küzdelmek árán tudja csak feladatát megoldani. Kevesen tudják csak azt, hogy Biharvármegye néptanítói nyomoruságos anyagi helyzetük mellett mennyi sikert tudnak felmutatni a tanítás terén s mennyi kulturális hasznot szereznek a magyar államnak!

Biharvármegye egész területe különösen bő terrénomot nyújt erre. Statisztikailag egyike az ország kulturális tekintetben legelmaradottabb vármegyéinek.

Számokban kifejezve az annyit jelent, hogy a 7 éven felüli lakosságnak 54%-a nem tud sem írni, sem olvasni, a tanítóeszközök gyermekek közül pedig 23.8% nem jár iskolába.

Az adatok ugyan éppen a biharmegyei tanítótestületnek a tudatlansággal és el-

maradottsággal folytatott titáni küzdelme folytán évről-évre javulnak, de még igen sok tennivalónk van.

Belényes az a hely, mely a biharmegyei néptanítók küzdelmeinek központját képezheti. Köröskörül a civilisáció bukfenet hány a hegyi falvakban s ezeket csak lépésről-lépésre lehet meghódítani a cultura számára.

Biharvármegye és Nagyvárad 3 kulturális egylete azért gyülekezett most Belényesbe, Sipos Orbán tanfelügyelő és Rádl Ödön elnök vezetése alatt, hogy megbeszélje a teendőket a tömörülésből, eszmetársulásból kitartást merítsen a jövő küzdelmeire.

*

Az ünnepségek programját így állapították meg:

A Szigligeti-Társaság, a Népnevelési Egyesület és a Tanítók Egyesülete, melynek tagjai tegnap indultak el Nagyváradról, a megérkezés után este 8 órakor ismerkedési estére gyűltek egybe. Ma, 20-án reggel 8 órakor istenistisztelet a református templomban, azután a Népnevelési-Egyesület fogja megtartani a diszközgyűlést, a melyen a sikeres és buzgó tanításért hét biharmegyei tanítót megjutalmaznak. 10 órakor a római katolikus templomban lesz istenistisztelet.

Délelőtt 11 órakor a Szigligeti-Társaság tartja meg felolvasó ünnepét, melynek műsora a következő:

Elnöki megnyitó. Tartja: Rádl Ödön a Társaság elnöke. **Közlönyek.** Irta és előadja: ifj. Kocsán János. **A népek vándorlása.** Irta és előadja: Márkus László dr. **Hegytetőn.** (Pálffy Antal díjjal jutalmazott költemény.) Irta és előadja: Sas Ede, a Nagyvárad szerkesztője. **Agyagos.** (Pálffy Antal díjjal jutalmazott elbeszélés). Irta: Lovassy Andor, felolvasa: Adorján Emil dr.

Délután egy órakor diszebed, utána a **Tanítók Egyesülete** tartja évi rendes közgyűlést. Este 8 órakor a **belényesi Kaszinó** hangversenyt rendez s hangverseny után táncmulatság lesz.

A hangverseny és műkedvelői előadás műsora ez:

I. Frológ. Irta: ifj. Kocsán János. Előadják: Nők: Beliczay Irénke, Benedek Margit, Keresz-

tessy Mariska, Lánszky Irénke, Varga Margit. **Férfiak:** Ifj. Beliczay Elek, Balku Imre, Böszörményi Jenő, Grüner Lajos, ifj. Kocsán János, Szathmáry Dezső, Schönzweig Béla, Zik József. **II. Liszt: 2-ik Rapszódia.** Zongorán előadja: Kaffka Eugénia k. a. **III. Vig monológ.** Előadja: Beliczay Irénke k. a. **IV. Magyar dalok.** Előadják: Benedek Margit k. a., Lánszky Irénke k. a. **Czimbalom kíséri:** Keresztessy Mariska k. a. **V. A gyermek.** Költemény Endrődtől. Előadja: Böszörményi Jenő ur. **VI. A Hármasszövetség.** Vigjáték 1 felvonásban. Irta: Farkas László. Előadják: Petrovits Ferenczné urnő, Beliczay Irénke k. a., Benedek Margit k. a., Szathmáry Dezső ur.

A Szigligeti Társaság s a Népnevelési Egylet tagjai tegnap a d. u. 2 óra 40 percki vonattal utaztak el Belényesbe.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél-6-ig és d. u. 8-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Augusztus 23. és 24. Kereskedelmi kamarák kongresszusa.

Augusztus 27. Csonkatorony felavatása Nagyszalontán.

Augusztus 29, 30, 31. Vendéglősök kongresszusa.

Szent István király napja.

A magyar nemzet legelső, legdicsebb királyának: **Szent Istvánnak** emlékünnepepét üli az ország. A hálás kegyelet kitörölhetetlen a magyar nemzet szívében a nagy király iránt s e napon felzug a templomok boltívei alatt a fohász:

Hol vagy István király?
Téged magyar kíván.

A nagy király emlékét szerte az országban megülik, de főként Buda ősi várában, a hol a hercegprimás és százezernyi nép kíséri áhitattal a szent jobbot.

Nagyváradon a székesegyházban délelőtt 9 órakor lesz az ünnepélyes szent mise, melyet dr. **Schlauch** Lőrincz bibornok fog czelebrálni, a káptalan és a központi papság segédletével. Az ünnepi szónoklatot **Bognár** István kanonok tartja. Délben a bibornok diszebedet ad, a melyre a polgári és katonai méltóságok hivatalosak.

* **A király születésnapja Debreczenben.** **Debreczenből** írja levelezőnk: Ő Felsőge születe napját nagy lelkesedéssel ünnepelte az egész város. A házakat lobogó diszíté. 8 órakor az ev. ref., 10-kor az izr. templomban tartott istentiszteleten a hatóságok testületileg voltak jelen. Épügy a róm. kath. templomban is, hol 9 órakor **Wolafka** püspök fényes segédlettel mondott »Te Deum«-ot és nagy misét, mely alatt az egyházi ének- és zenekar Zangl G. mol miséjét adta elő szépen. Betétül **Boross** Lajos gyönyörű bariton hangjával nagy hatással énekelte. Kontornak egyik igen szép Mária énekét. Délben 1 órakor az »Arany Bika« disztermében **Wolafka** Nándor v. püspök 150 teritkü ebédet adott, melyre a tisztikar az egyház, a város kitünőségei voltak hivatalosak. A negyedik fogásnál **Wolafka** v. püspök ékes szavakban emlékezett meg Ő Felsőgéről, éltetvén a legalkotmányosabb királyt, mire a jelen voltak fölállva maradvá énekeltek a Hymnust.

* **Személyi hírek.** **Bánffy** Dezső báró főudvarmester nejével tegnap este Kolozsvárra utazott. — **Lukács** László pénzügyminiszter és **Cseh** Ervin horvát miniszter ma reggel elutaztak; amaz Galántára, emez pedig Zágrábba ment.

Jönnek rám szemközt. Az aranyláncos basák, az emberszörnyetegek sima, borotvált arczzal, jó alakok, — pompás alakok. Egy tekintetemel lefotografálom őket: enyéme. Zsarnok iroda főnök, szeszélyes nagy ur, — elég, kitelik belőlük. Karcu asszony siklik el melettem, a finom lába alig éri az aszfaltot, puha, prémes bundája fölér egész a kicsi füle hegyéig. Fut a a jótékonyági bazárba, tesz, vesz, fárad a közérdekért, a hirnévért s az apró gyerekei ezalatt a kisasszonycselédje szeszélyeit türik. Ez is kitünő matéria, visszamehetünk vele egész a kurtaszoknyás kislány korig. Minden mozdulata, tette, egy-egy novella, tükörkép. Ugy — beszél tovább — s szinte zihál a melle, hát még a pincze virágok, ezeké még csak a romantika! Apró varróleánykák, éhező gyármunkások családjai . . .

— De kérlek szépen, nem arról van szó; az alakjaid megmaradnának ezután is.

— Jó, jó, látom, be akarsz ugratni, de hidd meg, nem bírnám el az igát, ha még olyan puha kezek is raknák a nyakamba, mint a Mariska kisasszonyéi. Hogy nekem valamikor helyembe hozza az uzsonnámat s a szép szemé nézésével kiverje a legjobb gondolatot fejemből, — soha!

Vétek a tehetséget megölni, már pedig én azzal tisztára azt tenném. Az egyszerű, naiv boldogság, az a te képletesen kifejezett muskátli virágod, rezedaillatod: engem butává tette, mint a mákony. A kényelem előli az eszméket

s én soha egy betűt le nem tudnék írni bársonyszéken ülve, mahagóni íróasztalon.

— Minden magadforma embernek vannak ilyen bolondériái, mondtam szinte bosszankodva. Karon fogott.

— Gyerünk be — mondta hirtelen.

Valamelyik kávéház előtt megállott:

— Engedj meg egy pillanatra . . .

Önkénytelenutána néztem, abszinthet ivott. Hogy kijött, — láttam a szemén is. Még többet beszélt, mint rendesen s keze is folyton jegyzett a notizába. Négy-öt novellának is bejegyezte a vázlatát: fotografálok, mondtá. Ezért kapok ennyit, azért annyit — osztályozta. Majd meg felnevetett:

— Mégis tudod, hogy alig van egy-két krajczárom. Sok kell a czigánynak . . .

Hirtelen hozzám fordult:

— Hátha még én belőlem művész is lehetne, mit szólsz hozzá?

Ráhagytam.

Ugy hagytam rá később is mindent, mert láttam, hogy árt neki, ha felingerli magát. Hisz a tűz majd kicsapott szeméből, olyan lázas volt időnként.

Szinte banális befejezés, hogy őt is eltemettük, mint a hogy a novellahősöket szokták. A szegény Mariska kisasszony még rezedát s égő piros muskátli is ültetett a sírjára. Sokszor eszembe jutott, vajjon nem tépdési-e őket a nyugtalan lelke éjfélenként, mikor olyan kicsi, szűk volt az ő mostani világa . . .

* **József Agost főherceg** a feleségével tegnap este 9 óra 25 perczkor Kis-Tapolcsányból Budapestre érkezett s 9 óra 55 perczkor Alcsúthra tovább utazott.

* **Kitüntetés az Erzsébet-renddel.** Ő Felisége **Wenckheim** Stefánia grófnőt, a brünni »Mária Schul« világi nemes hölgy-intézet tiszteletbeli hölgyét a jótékonyág terén szerzett érdemei elismerésül, a II. oszt. Erzsébet-renddel tüntette ki.

* **Fegyelmi ülés a városnál.** Nagyvárad város fegyelmi választmánya tegnap délelőtt ülést tartott főbb tisztviselő fegyelmi ügyében a főispán elnöke alatt. Első sorban **Sarkadi József** rendőrbiztos fegyelmi ügyeit vették tárgyalás alá, a melynek során a nagynak híresztelt ügy szabálytalansággá minősült. A fegyelmi választmány állásába visszahelyezte, azonban 100 ft megfizetésében marasztalta el. A második tárgy **Decker Frigyes** állatorvos ügye volt, a mely szerint a szállított marhánál nem konstátálta a lépfenét. Szakértők szerint 12 óra alatt is kiüthet a lépfene az állatokon, holott a kérdéses esetben a be és kirakás között 24 óra telt el. Ennek alapján a fegyelmi választmány **Decker Frigyes** felmentette. **Mandel Ferenc** rendőrbiztos régen huzódó fegyelmi ügyét hétfőn tárgyalja a fegyelmi választmány.

* **Katonák garázdálkodása a szőlőkben.** A szőlősgazdák panaszkodnak, hogy a mióta a gyümölcsérés beállott, a katonák csapatosan felkeresik a szőlőhegyet s gazdálkodnak a gyümölcsösökben. Ha a gazda vagy hozzátartozói észreveszik a garázdálkodó katonákat, még ők támadnak felül s oldalfegyvereikkel fenyegetik a gazdát. Felkérjük a hegybíró, illetve a hegyi választmányt, hogy egy átirattal a katonai parancsnoksághoz, vegye elejét a katonák garázdálkodásának, míg rá nem kapnak a vitéz hadiak a drága pénzen beültetett venyigék gyümölcsére is.

* **Hymen.** **Szakovszky** Lajos adó hivatalnok tegnap d. u. 1/2, 5 órakor esküdtött örök hűséget az olasz-i r. k. plébánia templomban **Schlick** Jozefin k. a.-nak. Az esketést **Dencs** János cz. kanonok végezte.

* **A színház gépberendezése.** Az épülő színház színpadi gépezetének berendezésére már kiírták a pályázatot. A pályázatban való részvételre felhitt Budapesti szivattyu és gépgyár részvénytársaság tegnap beadta ajánlatát, a mely szerint 9936 frtért hajlandó a színpadi gépezet berendezését elkészíteni. A feltételekben ki van kötve, hogy a szerződés aláírása után 14 napra köteles a részletrajzokat elkészíteni. A cég ezt képtelenségnek tartja s a részletrajzok elkészítésére 6 heti határidőt kér.

* **Adok-veszek . . .** A rendőrkapitányság különben csendes és nagy rendben levő udvarát tegnap óriási zaj verte fel. Egyik zugban nagy hangon szónokolt a rendőrség egyik legdaliásabb biztosa **Réz Bertalan**. Vélőd hogy valamelyes szörnyű családi drámáról van szó. Pedig igen ártatlan mulatság volt az egész. A pódiumként szolgáló tornáczon egy lóca, rajta mindenféle alakú rozsdás revolverek, kések, botok, esernyők, napernyők és a Tandiermarkt minden kincsei. A revolvereket egykor professzionatus öngyilkosok, vagy garázda mulatozók kezéből csavarta ki a kötelességtudó embertárs, a botok más ember hátán s fején tánczolóznak, a Tandiermarkt kincseit pedig úgy hagyogatták el ma d. u. válogatott közönségnek a rendőrség udvarán. A tárgyak nem voltak nagyon káposak, dacára annak, hogy a közönség sem volt valami finnyás izlésű, de azért igen szépen megtudtak egyezni egymás közt — ezuttal minden sár nélkül. Egyik árverelő szépen átengedett tár-

sának egy kaczkias rojtos, virágos napernyőt, hogy egy személtapátot megkaphasson ennek fejében leszállított áron 2 krért, vagy egy tuczat biéskát átengedett szívesen, hogy egy hatlövétű revolvert vehessen. Ilyeténképen — fölösleges is talán mondanunk, — hogy az árak szerfölött alacsonyok voltak, de jókedvvel távozott mindenki.

* **Nagyvárad és a párisi kiállítás.** Nagyvárad városa a párisi kiállításra elakarta készíttetni a város egészségügyi statisztikai adatainak grafikon rajzait s a polgármester ez irányban véleményét kért **Busch** Dávid főmérnöktől. A főmérnök szerint azonban ezekhez a munkákhoz Budapestről szakértő rajzolókat kellene hozatni, akik 3 hónap alatt sem fejeznék be a nagy munkát s belekerülne mintegy 1000 frtba. Azt javasolja a főmérnök, hogy álljon el a város azon szándéktól, hogy részt vesz a párisi kiállításon.

* **Masiroznak a katonák.** Ajelenleg Nagyváradon összpontosított 37. és 39. gyalogezredek holnap, hétfőn hajnalban vonulnak el Nagyváradról a nagygyakorlatokra. Drág-Csékén meghálnak s 22-én Szombatságra, 23-án pedig Belényesbe vonulnak. Augusztus 31-ig Belényes és Vaskóh környékén tartja a két ezred a gyakorlatokat s szept. elsején csatlakozik hozzájuk a hadosztályhoz tartozó többi ezred. Szeptember 1—8-ig a nagyhalmágyi területeken hadosztálygyakorlatok lesznek s 9-én a végkifejlet. Szeptember hó 12-én lefűjnek s indulnak haza. Szeptember 16—17-én lesznek itthon a hadfiak.

* **Földomlás.** Ma reggel a Kálvin-téren ismét volt kisebb földsülyedés. A rendőrség megtette a szükséges intézkedéseket.

* **Érdek és kegye et.** A tegnapi postával vettük a következő nyilatkozatot: Tekintetes Szerkesztő Ur! Becess lapjának e hó 13-án megjelent számában egy cikket olvastam »Érdek és kegyelet« cz. alatt Mester Károly ur tollából, melyben cikkiró azt állítja, hogy a b. e. Erzsébet királyné emlékére a főtéren megörökítendő »Erzsébet-térnek« kijelölését, én mint a kit az ügy érdekel, ellenkezém. Ezen állítás nem felel meg a valóságnak, amennyiben mint minden nemesen gondolkozó magyar ember, úgy én is a legnagyobb kegyelettel és tisztelettel adózom megboldogult királynénk emlékének és magam is azon voltam és vagyok, hogy az Erzsébet-tér ezen kijelölt főtéren, a esendőr-laktanya előtt legyen megörökítve, a mit az egész képviselő testülettel is igazolni tudok. Tiltakozom továbbá azon állítása ellen is, hogy a házam és üzletem előtti téren örökös posvány és piszok volna, mert azt mindennap takarítatom és egészségügyi szempontból arra nagy gondot fordítok, hogy tiszta legyen. Gyapju, 1899. aug. 19. Kiváló tisztelettel **Goldstein** Miksa.

* **Feljelentés egy rendőrkapitány ellen.** Pár héttel ezelőtt megemlékeztünk arról, hogy Lang Mayer pápai kereskedő **Mertz** Nándor nevére egy 2051 frtos váltót hamisított s azt a Pápai Takarékpénztárnál leszámítottatta. Lang Mayer Pápáról megszökött s azóta már Amerika felé jár. **Mertz** Nándor azt állítja, hogy a mikor a váltóhamisítás tudomására jött, feljelentést tett **Gerő** Ármin rendőrkapitánynál, hogy táviratilag intézkedjék Lang elfogatásáról, a ki akkor még Pápán volt, de a rendőrkapitány kérését megtagadta s a pápai rendőrséghez utasította. **Gerő** kapitány ezen eljárásában **Mertz** Nándor kötelességmulasztást lát s tegnap feljelentést tett ellene dr. **Bulyovszky** József polgármesternél. Együttal a belügyminiszternél is panaszt emelt **Gerő** Ármin ellen **Mertz** Nándor.

x Szülők b. figyelmébe! Iskolai idényre fiu és gyermekek teljes felruházására egyedüli bevásárlási hely **Fábry testvérek** dusan berendezett áruházai Nagyváradon, **főútlel,** **olaszi fő-utca, fiók üzlet:** Zöldfa-utca elején. **Leszállított árak!**

A vendéglősök kongresszusa.

F. hó utolsó napjain 29, 30 és 31-én tartják meg a vendéglősök kongresszusukat, melyre az ország minden részéből érkeznek tagok. A kongresszus napján tartja a nagyváradai pinczéregylet 25 éves fennállásának jubileumát és zászlószentelési ünnepélyét. A hatalmas fehér selyem lobogó már kész is van s napok óta látható egyik fő-utcai kereskedés kirakatában. Dus aranyozással és színes himézssel van rá himezve Nagyvárad város czimere.

A vendéglősök a kongresszuson tanácskozni fognak különösen azon legújabb törvényeken és városi szabályrendeleteken, melyek a vendéglős és kávé ipar fejlődését gátolják.

Eddig a következők jelentették be a rendezőbizottságnál érkezésüket:

Aradról: Braun és Schuch, Cs. Endes Dániel, Földesy Lajos, Garnek Gyula, Gavrilete Miklós, Grüner Gyula, Grünwald Sándor, Huzó István, Kacsér Samu, ifj. Kebely Ignác, Kmettykó János, Kovács István, Nagy Lajos, Löwy Ignác, dr. Szilvássy László, Singer Henrik, Spitzer Mihály, Strifler József.

Budapestről: Bokros Károly, Gelléri Mór, Grünwald Mór, Gundel János, Lippert Lajos, Páris Vilmos, Pecz Károly, Poppel Miklós, Guthner József, Sacellary György, dr. Solti Ödön, Swerteczky Gáspár, Wichtl Mihály, Wirth Ferencz, Fischer Miksa, Eble Lajos, Salacz Nándor.

B-Hunyad: Buzás János, Simon Márton.

B-Csaba: Freyberger Márton.

B-Ggula: Missinger Ignác.

Beregszász: Schwarcz Jakab.

B-Derecske: Szöllösy Gábor.

Bátyu (Bereg m.): Mezei Mór.

Csik-Tusnád fürdő: Lobermayer József.

Csap: Garai Ignác.

Debreczen: Dr. Benedek János, Hauer Bertalan, Vetéssy Mihály, Privetze József, Glück Adolf, Papp László, Kovács Dezső, Kiss Adolf, Weisz Vilmos, Vetéssy Béla, Lókody Sándor, Németh András, Millekker Lajos, Kemény János, Márkus Jenő, Rosenberg Simon.

Dicső-Szent-Márton: Nagy Károly.

Erzsébetváros: Szentpéteri Gusztáv.

Élesd: Bérczy Imre, Schwarcz Jakab, Tózszer József.

Kolozsvár: Faragó Ede, neje és leánya, Gráf János, Feszl József és neje, Grün Adolf, Tauszik Alajos és neje, Silló Gyula és neje, Winkler Jakab, Moldován Dániel, Simon József és neje.

Komárom: Boór József, Pühr Károly, Szarka Jenő, Witter Ferencz.

Karczag: Csikos János.

Kunhegyes: Klein Simon.

Lőcse fürdő: Szekeres István.

Margitta: Grósz Mór.

Makó: Sonkovits János.

Mező-Telegd: Hütter Manó, Sarkadi István.

Nyiregyháza: Nebenmayer Antal.

Nagyszalonta: Bodnár Béla.

N-Léla: Fülöp József.

Pozsony: Chovitsek Lajos.

Promontor: Lovis Francois.

P-Sz.-Márton: Simon Gábor.

Pécs: Zsilinszky Lajos.

Fester: Rach Mór.

Sárospatak: Margulesz Ferencz.

S-A.-Ujhely: Abrahamovits Mór.

Serges: Oláh Béla.

Székelyhíd: Ádám Gusztáv és neje.

Szeged: Flór Győző, Hegyháti Sándor, Juránovits Ferencz, Keth Károly, Nyári György, Priváry Pál, Rendvég József, Rankl Adolf, Sugár Miksa, Totzer Ferencz.

Szombathely: Vorosdi Sándor, Szauer Sándor, Ringhoffer József, Bors Viktor.

Tenke: Diker Márton, Kohn Mór.

Tasádfő: Rosinger Béni.

Ungvár: Hercz Bernát.

Vizes-Gyán: Kasztl Sándor.

Venter: Klein Károly.

Ujpest: Bauer Sándor, Potz Mihály, Giesinger József.

A rendezőbizottság ez uton is kéri Nagyvárad város közönségét, hogy ajánlja föl szives vendégszeretetét a gyülesezők számára s bocsásson az érkezők rendelkezésére lakást. Azért fordul a rendezőbizottság a közönséghez, mert a jelentkezések mindegyre tartanak s így a fogadóknak éppenséggel nem lehet majd a vendégeket elszállásolni.

Az ünnepségek.

Nagyarányu, impozáns ünnepségeket tartanak a kongresszusi napokon a nagyvárad vendéglősök és pinczerek is. Fényes bankettek lesznek a városban, a Félix- és Püspök-fürdőben, ezenkívül a Sport-teret villamos fényvel világítják s tánczestét rendeznek ottan. A sport-téri lövő-pályán már megkezdtek a 40 méter hosszú földött helyiség készítését, ahol a ragyogó táncmulatság fog lefolyni.

A tánczestére — mely a kongresszus többi ünnepségeihez hasonlóan fényes sikerűnek ígérkezik — holnap bocsátja ki a rendező bizottság a meghívókat.

Némelyes tévedés.

Meszerű az a kultusz, amelyet nálunk elevenek és alig elevenek kifejtnek akkor, mikor ünnepelni kell. Mert ünnepelni szép, ünnepelni édes, ünnepelni kell. Ezért van a sok ezer egyesület, asztaltársaság, társulat és fiók.

Igy, így. Hogy azután legnagyobb lírikumok elmulta óta leforgott ötven esztendő, nosza megragadta az alkalmat — Budapestől Perbete-Koskóig minden valamire való egyesület, kör és társulat, hogy megünnepelje a nagy Petőfit, aki immáron meghalt, de míg élt, bizony sokat koplalt.

Innét van azután, hogy formális árverés is kerekedett, aféle csöndes vetélkedés. Ki fényesebben, ki jobban, ki több verével?

És Brassó sem maradt hátra ekkora és így általános ünneplési mozgalomban.

Rendezett pedig egy minden izében sikerült Petőfi-ünnepet, aholott is Bartók Lajos ünnepi beszédet mondott, Hegyesi Mari és Endrődy Sándor szavaltak, történt pedig mindez óriási és elit publikum előtt oly — szőnyeggel borított — emelvényen, amelynek hátterét *Dániel* Ernő dusan megkoszorúzott szobra ékítette.

A jámbor bakszások ugyan nem láttak ebben semmi különösöt. Sőt inkább; csókolni való flegmával felvilágosították a megdöbbennt Bartókot, hogy igaz ugyan, miszerint a megkoszorúzott szobor nem Petőfi képmása, de mivel emlékünnap, az ünnepelt megkoszorúzott szobra nélkül körülbelül annyi, mint a leves só nélkül és miután Brassó kies városában Petőfit ábrázoló szobor lámpással sem található, ellenben Dániel szobor — uti figura docet — hamarosan akadt, hát nem láttak semmi bünt ezen anachronizmusban.

Szegény, néhai való, jó Petőfi Sándort hát így forgatták meg haló poraiban az agilis brassóiak.

De egy bizonyos immár: Brassó sem maradt hátra annak, ami köz- és országos érdekű, felfogja kulturális hivatását és érvényesül, talán még a kélpes levelező-lapok internacionális terrenumán is.

Fő az, hogy »fiain, csak ünnepeljétek.«

Mert hát Darmstadtban is megesezt vagy két éve, hogy I. Vilmos emlékünnapét ült az »Igazság« öntemetkező és belegközvetítő egyesület, és mivel ide is szobor kellett s mivel akkoriban nagyon közfelkapott, valami volt az öreg német császárt ünnepelni, hát kifogyott az I. Vilmos szobor a városban. Egy azonban mégis akadt; drága pénzen meg is vették fel is koszorúzták, pódiumra is tették. Azzal aztán gyülekezik a publikum. De ime, a szobornak hirtelen lehullik a szakála (ugy volt oda csirizelve). Mit tegyenek? Ünnepelni fogják hát Bismarckot. De éppen e pillanatban újabb szerencsétlenség történik. Lehull a szobor bajusza is. Hah! ünnepelni kell — Moltkét. Noha a szobor egyikre sem hasonlított ám a mondott urak közül. De a végső pillanatban — ez a kávéház — levedlik a szobor mellét burkoló katonai rendjel sorozat és ruharajt — és kislül, hogy eredetileg női szobor volt ez a szobor.

Mit tegyenek? Mit? Nos, ünnepelni fogják az Igazságot, az egyesület védnökét, akit ime mily szépen jelképez ez a klasszikus tiszta női szobor, az igazság szigorú istennője.

Az etnök, akit tulajdon szerencsés ötlete szinte fellelkesít, óriási beszédet mond, melynek folyamán lelkes éljenzés riad fel a hallgatók ajkain és mindenki csillogó szemekkel nézi az apotheoizisban fűrdő klasszikus női szobrot.

Nos és az ünnepély végén, mikor bővebb vizsgálat alá vették a szobrot »egyletünk e szent jelzőlógát« felfedezik talpazatán e két szót: *Chimay hercegnő*.

Bizony, annak a szobra volt.

No, de ott sem vett észre a publikum semmit. Brassóban sem.

Egyébként pediglen áldassék Petőfi emlékezete.

Buksy, redivivus.

EGYESÜLETEK.

Nyilvános számadás és köszönet

Az ipartestületi Menház javára a kolozsvári Nemzeti Színház társulata által augusztus hó 17-én tartott színi előadás bevétele volt 282 forint 70 kr., a kiadás 16 forint 13 kr., maradt tiszta bevétel 266 forint 57 kr., ehhez felülfizetéssel járultak. Dr. Dési Géza 3 frt, Leviter Miksa 2 frt, V. A. fűszerkereskedő 2 frt, Szilágyi Tódor 1 frt 20 kr., Fehér Zsigmond, Nagy Lajos timár, Plander Sámuel, Preis Illés, Rozsly Géza, Sternthal Sándor és Szilágyi Géza egy-egy forint, Diósi Ferencz 60 kr, Goldberger Lajos 50 kr. és dr. Ullmann Béla 50 kr, Reich Ábrahám 20 kr — 16 frt 50. kr. E helyen is elismerő köszönetet mondunk az előadáson közreműködött mélyen tisztelt szintársulat személyzetének és vezetőségének, ugy a jóakaró pártolók és felülfizetőknek. Kelt Nagyváradon, 1899. évi augusztus 20-án. Az ipartestület jó-tékonyági bizottsága nevében. *Bertsey* György elnök, *Jankovich* János jegyző.

TANUGY.

A nagyvárad kir. róm. kath. tanítóképző-intézetnél az 1899—1900-ik tanévben a pót- és javítóvizsgálat szept. 5-én; a fölvételi-vizsgálat az I-ső osztályba szept. 6-án; beiratás szept. 7-én, az ünnepélyes Veni Sancte szept. 8-án, a magántanulók osztályvizsgálata szept. 14-én tartatik meg.

Az I-ső osztályba oly éptestű növendékek vétetnek föl, kik 15-ik életévüket betöltötték, zenei hallással bírnak, a gymnasium, reál- vagy polgári-iskola négy alsó osztályát elvégezték, avagy ily bizonyítvány hiányában az említett középiskolák 4 alsó osztálya tananyagából fölvételi-vizsgálatot állanak ki. A keresztlevíl és védoltási bizonyítvány bemutatandó. Jóviseletű, szorgalmas, de vagyontalan növendékek hónaponta 5 frt segélyben részesülnek. Minden növendék köteles magát hegedűvel ellátni.

Nagyvárad, 1899. aug. 19.

Az igazgatóság.

A nagyvárad róm. kath. püspöki kisdévodónő-képző intézetnél az I-ső évfolyamra az 1899—1900-ik isk. évben a beiratás szept. 1 és 2-án, a fölvételi vizsgálat szept. 4-én, az ünnepélyes Veni Sancte szept. 8-án lesz. Az I-ső évfolyamra való fölvételnek föltételei: 1. Egészséges és ép testalkat, valamint zenei hallás. 2. Betöltött 14 és meg nem haladott 40 év. 3. Polgári vagy felsőbb leányiskolák 4-ik osztályának elvégzése. — A kik a törvény-szabta iskolai előképzettséggel nem bírnak, a magyar nyelvnek és mennyiségtanból szó- és írásbeli, a többi tantárgyból csak szóbeli fölvételi vizsgálatot tesznek. Tandij egy évre 8 frt, a fölvételi vizsgálat ingyenes. Jelentkezni kell az intézet helyiségében: Nagy-Telek-utca, irgalmas nővérek Immaculata intézete.

Nagyvárad, 1899. aug. 19.

Az igazgatóság.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Vasárnap d. u. *Csokon szerzett völegény*.
este *Utazás egy apa körül*.
Hétfő: *Trilby*, Fenyvesi Emil m. v.
Kedd: *Hütten*, 1-ször. Fenyvesi E. m. v.
Szerda: *Ripp van Winkle*, Örley F. m. v.
Csütörtök: *Dolovai Nábob*, Fenyvesi E. m. v.
Péntek: *Agglegények*, Fenyvesi E. m. v.
Szombat: *Bóissy boszorkány*.
d. u. *Jani és Juczi*.
Vasárnap: este: *A csikós*.

Carmen.

Bizet kedves zenéje negyedszer is megtölte a szinkör nézőterét s a hosszas gyakorlat természetesen növeli az előadásnak most már elmaradhatatlan sikerét.

Stefanidesz karmestert mindig első virág illeti meg az elismerés koszorujából ily derekas munkánál. Kivüle *Szekely* Irén, *Wlassák* Vilma és *Mezei* Mihály jeleskedtek.

Az előadás simaságán mindössze a harmadik felvonás *Komlósi—Korányi* kettőse ejtett alig észrevehető csorbát; ebben volt egy kis taktus nélküli zenei tántorgás.

No de tanulsága is van a tegnapi estnek: ilyen előadásokkal lehet még azt az általunk is sokat hibáztatott nagy közönséget színházba csalogatni. Hja persze! de az operák betanuláshoz dolgozni is kell ám!

Fenyvesi Emil, a budapesti Vigszínház tagja s a nagyvárad közönség kedvence négy estén át fog vendégszerepelni hétfőtől kezdve — szerda kivételével — egymásután. A vendég művész ez alkalommal el fogja játszani legkitünőbb szerepeit, tanuságot téve, hogy a népszerűsége — melylyel Budapesten ép ugy, mint itt kitüntetik — méltán rászolgál jeles tehetségével. E négy előadásra előjegyzést elfogad a pénztár készséggel.

Trilby kerül holnap hétfőn színre, a melyben *Fenyvesi* Emil — ismert virtuóz alakítását — *Svengálit* játsza.

Szathmáry Zoltán drámája. A kolozsvári Nemzeti Színház igazgatósága *Megtörülés* czímen 1 felvonásos drámát fogadott el előadásra *Szathmári* Zoltántól, a *Szabadság* felelős szerkesztőjétől. A darab szeptember első felében kerül színre.

IPARÜGY.

Igazgatósági ülés.

A nagyvárad ipartestületi betegsegélyező pénztár igazgatóságának f. havi ülésén az elnökség előterjesztette, hogy Király Albert részére, keresetképtelensége tartamára, hiteles orvosi bizonyítványok alapján, 26 frt 74 kr. táppénzt és dr. Waldmann Béla szemorvos részére három pénztári tag kezeléséért 16 frt tiszteletdíjat kifizetett.

Bejelentette továbbá az elnökség, hogy a járulékok hátralékok után — a keresk. miniszter elvi jelentőségű határozata értelmében — a hátralékosoktól késedelmi kamat követelhető. Valamint jelentette még, hogy f. hó 12-én a taglétszám 2371 volt. A taglétszám szaporodása a f. évben 260.

Az elnökség intézkedéseit az igazgatóság helyben hagyta s a jelentést egész terjedelmében tudomásul vette.

A pénztári jelentést, mely szerint

a f. évben bevétel	5787.43
a f. évben kiadatott	5707.07
f. évi maradvány	80.36
mult évimaradvány és elh. tart. tőke	2621.30
összes pénzkészlet	2701.66

s a felügyelő-bizottságnak ezzel kapcsolatban beterjesztett pénztári vizsgálatról szóló jegyzőkönyvi jelentését az igazgatóság örvendetesen tudomásul vette.

Szilágyi János és Davola József segély kiutalás iránti kérelme teljesíthetőnek találtatván, részükre a megfelelő összegű táppénz kiutalványoztatott.

Ezután beterjesztette az elnökség a keresk. miniszteriumnak a gyógyszerrendelésekre vonatkozó körrendeletét, melynek értelmében a már korábban kibocsátott gyógyszer szabályzattól eltérni a pénztári orvosoknak nem szabad, azonban indokolt szükség esetén, a pénztári orvosok javaslatára az igazgatóság, vagy igazgatósági elnök engedélyt adhat arra, hogy a rendelések-ből kizárt gyógyszerekből is a pénztár orvosai rendelhessenek.

A rendelet értelmében követendő eljárás a pénztár elnöke bizott meg.

Bejelentette az elnökség, hogy a bujakóros pénztári tagok ápolási költségeinek fedezésére nézve biztos tudomást szerzett arról, hogy ez alól a betegsegélyző pénztárak fel vannak mentve. Mind a kórházi, mind pedig a házi ápolásban részesített bujakóros szegénysorsu pénztári tagok gyógyítási költségeit az államkincstár viseli. E tárgyban az elnökséget — ennek előterjesztésére — az igazgatóság megbizta, gondoskodjék arról, hogy a bujakóros szenvedő pénztári tagokat is első sorban a pénztári orvosok vizsgálják meg és az esetben, ha kétségtelen, hogy ily betegségben szenved, az orvosnál jelentkezett tag, igazoló irattal ellátva, a pénztári orvos küldje a hatósági orvoshoz.

Végül beterjesztett a keresk. miniszternek a pénztár 1898. évi zárszámadására vonatkozó leirata, mely szerint a pénztár mult évi zárszámadása minden tekintetben helyesnek találtatott.

A leirat örvendetes tudomásul vétetett.

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Irta: Neidegg, fordította: Szirtes. 81

— Kegyed tovább meg mint Leó, — fedd őt Róza.

— Herczegnő, én az őszinte szerelmet mindig pártolom, mert magamról tudom, hogy a világon semmiféle tekintet nem tudna az enyimtől eltántorítani.

Róza elpirult a hűséges kék szemek forró tekintetétől. Először történt, mióta Egont ismerte, hogy valami sajátságos érzelmek hatotta át, midőn az ifju kérve, vágyakozva reá irányítja szemeit. Zavarában nem jött tréfás szó ajkára, pedig az máskor mindig rendelkezésére állott. Nem is sejtette, mily leirhatatlanul kedves volt szüziességében.

— Egon derék fiu és pompás világitásba helyezte a kérdést, — mondá Leó, — csak egyet nem gondolt meg, hogy nagy nehézség merülhet fel abban az esetben, ha ily választás által igen kedves és nagybecsült személyek óhajával jutna az ember ellenkezésbe. Mit tennél te hasonló esetben, Egon barátom?

— Szerelmemtől nem tágítanék.

— Én azt hiszem, hagyjuk ezen fölösleges kérdéseket, — tanácsolá a grófné, kinek épen nem tetszett a fordulat, mely a társalgásban beállott, — okosabb lenne, ha a szép vidékre fordítanók figyelmünket.

Az intelem jogos volt, mert szebbet mint itt, alig láthatott a szem. Az ut többnyire magas gyümölcsfáktól szegélyezve levezetett a völgybe s erdőcskék, gazdag gyümölcsösök, kővér termőföldek és legelők közt vonult tova; patakocskák szeldesték át, melyek egerfabokrok közt vígan csörgedeztek alá; a nagy folyamot is folyton maga előtt találta az ember pompás parti növényeivel, rajta tul pedig kedves mezőség, mely az erdős cseh hegység lábáig terült.

A zöldből csinos tanyák kandikáltak, majd kisebb falvak templomaik körül csoportosulva, melyeknek tornyai a verőfényes napsugárban ragyogó fehérén tűntek ki a levegő kékjéből. A táj teljes varázsa csak ezután mutatkozott, midőn t. i. elhagyták a kocsit s egy keskeny Dunaágon keresztül a ligetekbe értek. Óriási kőrüsfák boltozattá alakultak, melyen át a nap csak egyes sugarakat bocsátott, melyek az ősi fatörzsek moháját smaragdfényben ragyogtaták. Buján növekvő folyófüvek kusztak fáról-fára; egyes nyiladékokon ki lehetett látni az ezüst színben tündöklő folyamra, melynek zugása mindig hatalmasabban hangzott át. Heisterberg grófné és fia, kik mindezt a szépséget már számtalanszor látták, ama folyton megújuló álméklodásba estek, minőt csak valódi te mézetbarátok élrezhetnek. Róza valamivel hidegebben vegyült a magasztalásba, de legkevésbé volt elragadtatva Egon, kinek abban a perczen két sötét szem barátságos fénye több gyönyörűséget szerzett, mint a világ valamennyi kies tájkának összes szépsége.

Letelepedtek a magas fák árnyékában, kis tüdőt vettek magukhoz, nézték a hullámok játékát, végre fölkeltek és a kocsit felé vették utjukat. Midőn a parton fekvő faluba értek, eszébe jutott Leónak, hogy az odaváló plebánossal a választási ügyekben beszélni kell; kérte a társaságot, hogy menjenek lassan előre, nemsokára követni fogja őket. Róza gunyosan kiáltott utána, hogy a ki ezután társaságának örvendeni akar, kénytelen lesz a kortesekhez szegődni. Egon józueen nevetett ezen a tréfán, a grófné pedig halkán felsóhajtott: Miért nem tudja vagy nem akarja Róza Leó érdekeit osztani? A férfinak nagy keserűséget okozhat, ha jövendőbeli neje kineveti azt, a minék ő legjobb tudását szenteli. Általában különös volt a kettőnek viselkedése. Róza csak gunyolódni tudott Leóval, Leónak pedig minden hozzáintézt szava száraz volt és szigorú. Vajjon ez volt-e a divatos előkészület a szerelemvallásra? Ifju korának szokásai jobban tetszettek neki.

Némiképen megnyugodott, midőn Róza megállt, hogy megvárja Leót, a kit utánok sietni látott. Leó elégedettnek és vidámnak mutatta magát, unokahugának figyelmé s barátságos tekintete igen kellemesen érinté őt s az anya szive boldog reményre ébredt. Hirtelen tovább ment Egonnal, Leónak kitűnő alkalmat akaráván nyújtani, hogy kibeszélhesse magát Rózával. Nem is sejtette, hogy fiának távolról sincs szándékában ezt az órát felhasználni. A plebánossal folytatott beszélgetés behatása alatt, nem is tudott egyébről mesélni, mint annak feddhetetlen jelleméről és az elismerésről, melylyel Ganermann József működéséről megemlékezik; továbbá a részvétől, melyet Ganermann Ferencz iránt érez, a kit sok kellemetlenség ér kötekedő főnöke alatt. Azon sajnálkoztak, hogy Ganermann nem mondhat le hivataláról és nem nyelhet alkalmazást valamely nagy lap szerkesztőségében. Egészen odaváló ember volna, alapos tudása és lelkes irálya képessé teszik őt, hogy bármely lapba új életet leheljen és azt fölvirágoztassa.

— Hát tegyétek meg szerkesztőnek, — szólott Róza megúván e tárgyat.

(Folyt. köv.)

A Dreyfus-ügy tárgyalása.

A rennesi haditörvényszék előtt ma délután Cuignet vezérkari százados és Boisdeffre tábornokot hallgatták ki.

Rennes, aug. 19. Reggel 1/27 órakor megnyitották az ülést.

Cuignet őrnagy elmondja, hogy 1893-ban a vezérkarban volt elfoglalva és akkor különféle indiszkréciót tapasztalt Dreyfus részéről. Cuignetnek akkor, mint a negyedik ügyosztály alkalmazottjának azzal a kérdéssel kellett foglalkoznia, hogyan kell vasutakon aknákat alkalmazni, hogy a forgalmat szükség esetén azonnal meg lehessen szakítani. Ugyanezt a földatott bizták Dreyfusra a keleti vasutakra

nézve és Dreyfus csakis a keleti hálózatra vonatkozó adatokat szerezhette meg. Egyszer — mondja Cuignet — hozzám jött Dreyfus és megkért, közöljem vele a rendelkezésemre álló adatokat, hogy informálhassa magát az egész kérdéstről, mert ismernie kell az egész anyagot, hogy munkáját jobban elvégezhesse. Azt válaszoltam neki, forduljon föllevalójához, Bertin őrnagyhoz. Dreyfus nagy érdeklődést tanusított és sokat jegyezgetett. Ezeket a jegyzeteket nem találták meg Dreyfusnál. Mi történt hát velük? Csak nem tehető fel, hogy Dreyfus megsemmisítette ezeket a jegyzeteket, a melyeknek megszerzésére annyi fáradságot fordított?

Azután arról a küldetésről beszél Cuignet, a melylyel Gonse tábornok 1898-ban megbizta. Cuignetnek akkor rendeznie kellett a Dreyfus-ügy, az Eszterházy-ügy és a Picquart-ügy aktáit. Cuignet bűnösnek mondja Dreyfust. Meggyőződését a Lebrun-Renault előtt tett vallomásra, a borderó és a titkos iratcsomó tanulmányozására és Bertillon irásszakértői magyarázataira alapítja. Közvetett bizonyítékoknak tartja azokat az eszközöket, a melyekkel a Dreyfus család a vádlottat rehabilitálni akarta.

Cuignet sorra veszi azokat az okokat, a melyek őt Dreyfus bűnösségében való hitében megerősítették. Beszél a borderóról, a melyet Dreyfusnak tulajdonit, megemlékezik Picquartnak Du Paty de Clam ellen intézett támadásairól, azután áttér a hadügyminiszterium titkos iratcsomójára. Ez az iratcsomó szerinte azt bizonyítja, hogy 1893-ban bizonyos iratok eltűntek a miniszteriumból, továbbá, hogy egyes erődített helyek főtervei egy idegen hatalmaság birtokába jutottak és hogy a kémkedésre messze terjedő hálózatot szerveztek. A dossierban olyan iratokat találhat a bíróság, a melyek a vádlott bűnösségét bizonyítják.

Cuignet elmondja, mi keltette azt a gyanút, hogy az árulást egy vezérkari tiszt követte el, még pedig állandóan foglalkoztatott tiszt és kifejti, miért gyanakodott éppen Dreyfusra. Azután áttér Schneider osztrák-magyar katonai attasé czáfolatára és azt igyekszik bebizonyítani, hogy a dementált levél autentikus. A czáfolat a francia kormány ellen irányul, mert a kérdéses levelet Chamoin tábornok a hadügyminiszter nevében terjesztette a törvényszék elé. (Mozgás.) A tanu csatlakozik Bertillon irásszakértő véleményéhez és azt hiszi, hogy Eszterházy csak utólag tanulta a borderó irásának utánzását.

A bíróság tagjai több kérdést intéznek Cuignethez, a ki ezekre a kérdésekre ismerteti azt a vizsgálatot, a melyet Henry hamisítása ügyében Cavaignac utasítására indítottak, azután kifejti, miért nem lehettek jelen a vezérkar állandó munkatársai a hadgyakorlatokon, noha azt hitték, hogy ott lehetnek majd.

Carriere feláll és kijelenti, hogy a kormány nevében óvást kell emelnie Cuignetnek azokra az idegen tisztekre vonatkozó vallomása ellen, a kik jelenleg diplomáciai küldetésben Franciaországban vannak. (Mozgás.)

Cuignet kijelenti azután Demange kérdésére, hogy nézete szerint Henry a hamisítást csakis a haza érdekében követte el, a mire Demange azt válaszolja, hogy a semmitőszék előtt másképp vallott. Erre Demange kívánságára felolvassák Cuignet vallomását.

Cuignet kihallgatása alatt több ízben ugy nyilatkozik Dreyfusról, hogy az mindig szeretett szimatolni.

Vallomása után Dreyfus, a kinek az

arcza egészen ki volt pirulva, felugrott és rákiáltott Cuignatre:

— Ön néhányszor szimatolónak mondott engem uram! A leghatározottabban és legünnepélyesebben tiltakozom e jelzés ellen. Mert én valahányszor önrel érintkeztem, mindig csak felsőbb parancsra voltam önnél! Majd hozzátette: A tanúnak erre vonatkozó leleplezése mind fantaziájának szüleményei és arra a lelki állapotra vezetendők vissza, melyet még ártatlan ember iránt is érzett elkeseredése benne kelt.

Ezzel ez az incidens véget ért.

Nagy várakozás az arczokon, mikor belépett Boisdeffre tábornok, a ki a törvényszék elébe állt, hogy színtén vallomást tegyen. Szavainak mindenki a legnagyobb várakozással néz elébe s a hogy a haditörvényszék előtt megáll, oly csönd támad a teremben, hogy szinte a légy zümmögését is meg lehet hallani. Röviden resumálja az okokat, melyek őt Dreyfus bűnösségéről meggyőzték. Meggyőződése most is fennáll. Gyalázatos dolognak tartja, hogy Dreyfus helyébe egy strohmant akarnak állítani. Igaz, hogy Eszterházy Walsyn magára vállalta a borderó szerzőségét, de bevallotta, hogy ezért hat-százezer frankot ajánlottak neki.

Dreyfus az elnök felszólítására kijelenti, hogy Boisdeffre vallomására nincs megjegyezni valója.

Ezután Gonse tábornok következett, ki különösen Picquardot czáfolgatja.

Dreyfus elnök felhívására kijelenti, hogy egyenesen ama titkárnak fog válaszolni, ki azt állította, hogy őt egyes irodákban keresgéltni látta. A titkár hazudott, mert valahányszor egy barátja meg akarta látogatni, kénytelen volt az alsó emeletre vezetni.

Még Billot volt hadügyminiszter vallott röviden.

Bécs, aug. 19. (Saját tud. távirata.) A N. Fr. Pr. szerint Panizzardi olasz követnek a francia kormányhoz juttatott nyilatkozatában az foglaltatik, hogy a kérdésben forgó irat D-je egy olyan személyre vonatkozik, a kit a francia kormánynak ismernie kell, ki ma is szabadon jár Páris utcáin annak dacára, hogy azonosságát már megállapították.

TAVIRATOK.

Egy polgári dalegylet jubileuma.

Kolozsvár, aug. 19. (Saj. tud. táv.) A kolozsvári polgári dalegylet tegnap tartotta meg negyedszázados jubileumát nagy ünnepek közt, melyre Debreczenből, Tordáról, Marosvásárhelyről is érkeztek a társuletek. A debreczeniek megérkezésük után a temetőbe mentek s megkoszorúzták E. Kovács Gyula sírját s gyászdalokat énekeltek.

A porosz képviselőház a császár ellen.

Berlin, aug. 19. (Saj. tud. táv.) A porosz képviselőház harmadik olvasásban is elvetette a német csatorna javaslatot, ami a német császárt rendkívül felbosszantotta.

A pestis.

Oporto, aug. 19. A hatóságoknak most már nyilvánosságra hozott jelentései szerint a pestis itt e hó 4-én lépett föl és eddig 39 megbetegedés és 13 haláleset fordult elő. A pestist egy hajó

hurczolta be, a mely Indiából rizst hozott Oportóba. Eddigél 46 megbetegedés fordult elő. Az Oportóba küldött spanyol orvosok azonban azt is jelentik, hogy a járvány már csökkenőben van. (Magy. Táv. Ir.)

Transzvál.

London, aug. 19. A Standardnak jelentik Johannesburgból tegnapi kelettel: A transzváli kormány európai képviselőjét, Leyds drt. utasította, hogy mihamarább Liszabonba utazzék és a Portugállal kötött egyezmény VI. cikkje alapján engedelmet kérjen lövészek kirakására.

Wellmann expedíciója.

Tromsø, aug. 19. A Capella halászhajó révén újabb részletek kerülnek nyilvánosságra Wellmann expedíciójáról. Az expedíció szeptember 11-én elérte a Heller fokot, azután folytatta útját egészen 82 fok 5-ig. Élelmiszereit, ruháit és műszereit elvesztette az expedíció. Október 21-én az expedíció Bjorvikot és Bentzent a Heiler-foknál hagyta és tovább ment a Vilczek-földig, a melynek keleti oldalán két nagyobb szigetet fedezett föl. (Magyar Táv. Ir.)

Török ügy.

Konstantinápoly, aug. 19. Az Agence de Constantinople a következő hivatalos jelentést közli: Az angol lapoknak a kosovói vilajetben és Szkutariban (Albánia) állítólag előfordult katonai zendülésekről szóló jelentései teljesen alaptalanok. Valóltan az is, hogy Konstantinápolyban számos letartóztatás történt és hogy az örményeket Konstantinápolyban és az anatóliai tartományokban elnyomják (Magy. Táv. Ir.)

NYILTTER.*

Nyilttér.

Naponta friss ménesi csemege és

gyógyszöllő!

Rohonczy-féle Tisza-gyöngy-csemege

Czukor-Dinnye

a legolcsóbb napi árban.

Ajánlom még tisztán kezelt,

természetes

hegyi-boraimat

a következő előnyös árak mellett:

Kitűnő asztali ó-bor

literje 32 kr.

100 liter 23 és 24 forint

Magyarádi bor literje 40 kr.
Magyarádi pecsenye-bor literje 50 kr.
Asztali veresbor literje 44 kr.
Ménesi veresbor literje 64 kr.

Mindennemű üvegelt csemege, aszu és pezsgő borok a legolcsóbb árban. Gyümölcsz szállításhoz a legjobb kosarak gyári áron kaphatók.

Egy kosár, 5 kiló csemege szöllő bárhova bérmentve küldve 2 forint.

Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

Kiváló tisztelettel

MERTZ NÁNDOR,

Nagyvárad, N.-Körös-utca, Mertz-ház.

Telofon-összeköttetés.

Minthogy a tavasz előrehaladásával csecsemőt, gyermeket és felnőttet egyaránt fenyeget a járványok veszélye, ismét csak a minden alkalommal hálásan fogadott

MOHAI

ÁGNES-forrásunk

vízének használatát ajánljuk. Egyrészt mert olcsó, igen kellemes és tiszta ivóvíz lévén, a tavaszi és nyári évszakokban kedvelt élvezetszerként szerepel, másrészt, mert dús szénsavtartalmánál fogva, specificus óvszer is a tífus, cholera és a gyermekek tiphoid-szerű tavaszi-nyári hasmenése ellen. Ehhez járul még, hogy a csecsemőt is megvédi az ilyenkor nagyon veszélyes hurotos béltálmak ellen, míg szoptatója e víz használata folytán nagyon kedvező összetételű és bőséges tejet nyer. A már meglevő gyomor- és bélhurutot gyermekeknek és felnőtteknek gyógyítja. Kellemesen hatván be szénsavánál fogva a gyomor és bél idegeire; a gyermekek lázas megbetegedéseknél pedig nélkülözhetetlen, hűtő húgyhajtó és a szomjat csillapító hatásánál fogva.

— Kedvelt borvíz. —

A mohai Ágnes-forrás kezelősége.

Főraktár:

Édeskuty L.

cs. és kir. udvari szállító

BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 8.

Kapható minden gyógytárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

KÖZGAZDASÁG.

Értesítés. Van szerencsénk tudomásra hozni, hogy a Nagy-Bajom községben f. évi. szeptember 27-re eső országos vásár a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur engedélye folytán ez évben kivételesen szeptember 28-án fog megtartatni. Nagyvárad, 1899. aug. 19. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara. Jankó József elnök, Dr. Sarkadi Lajos titkár.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, augusztus 19.

Az irányzat szilárd.

Oszták hitel	— — — — —	829.—
Magyar hitel	— — — — —	469.—
Allamvasut	— — — — —	763.—
Rimamurányi	— — — — —	544.—
Magyar jelzálog	— — — — —	244.50
Salgótarjáni	— — — — —	331.—
Wagon-kölcsön	— — — — —	623.—
Villamosvasut	— — — — —	225.—
Magyar leszámítoló	— — — — —	353.25
Iparbank	— — — — —	104.25
Budapest közuti	— — — — —	404.50
Kereskedelmi	— — — — —	101.50
Déliavasut	— — — — —	65.08

Bécs, augusztus 19.

Az irányzat szilárd.

Oszt. hitel	— — — — —	388.50
Magyar hitel	— — — — —	394.25
Allamvasut	— — — — —	352.50

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. augusztus 19-én

Magyar aranyjáradék 4%	— — — — —	118.40
Magyar koronajáradék	— — — — —	94.40
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,7%	— — — — —	120.75

Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.50
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.25
Magyar földterhermentési kötvény 4%	14.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.—
Horváth-szlavón földterhermentési kötvény	96.—
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	161.50
Tiszszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	140.—
Osztrák járadék papirban	100.—
Osztrák járadék ezüstben	100.—
Osztrák járadék aranyban	118.50
Osztrák korona járadék	99.75
Osztrák államsorsjegyek	137.50
Osztrák magyar bankrészvény	908.—
Magyar hitelbankrészvény	394.25
Osztrák hitelintézeti részvény	385.75
Párisi vista	852.50
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	9.50
Németbirodalmi márka	58.95
London vista	120.75
20 márkás arany	11.76

Diána, énekesnő	Komlósi Emma.
Gontran de Présalé	Bónis Lajos.
Adhemár	Kassai K.
Robert de Boifleuri vicomte bob	Nyárai Antal.
Mongrapin	Vendrei F.
Troupardín, nyug. százados	Vágó Béla.
Czigneboeuf, gyógyszerész	Váradin M.
Eulália, felesége	Váradiné
Gusztávné, volt rózsaleány	Holló Etel.
Községi bizalmi férfi	Febér József.
Gólya	Leővey Leo.
Virág	Heltai N.
Csima	Iványi A.
Kajla	Szabó D.

szinten 80 krajczár. Közép karzat 80 krajczár. Oldal karzat 20 krajczár.
Egy színlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, hétfőn, 1899. augusztus hó 21-én

FENYVESI EMIL

— a budapesti Vígyszínház tagjának —

első vendégfőléptével:

T R I L B Y.

Színmű 4 felvonásban.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Ma vasárnap, augusztus hó 20-án,

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

Délután 4 órakor. Fél helyárrakkal.

Csókon szerzett vőlegény.

Enekes bohózat 3 felvonásban.

Kezdeté 4, vége 6 órakor.

Evadbérlét 108. szám. Kisbérlét 108. szám.
Páros. Páros.

Este fél 8 órakor. Rendes helyárrakkal:

UTAZÁS EGY APA KÖRÜL.

Operette 5 képben.

SZEMÉLYEK:

Burnette	Török Károly
Plumetné	K. Arpási Kata.
Francine, leánya	Székely Irén

Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok.

A Nagyvárad Felső Kereskedelmi Iskola,

melynek végbizonyítványa egyévi önkéntesi katonai szolgálatra jogosít és melynek eddig végzett tanulói legelsőrendű kereskedő, gyári, bankári és pénzügyi cégek-nél, posta-távírdai, vasuti és egyéb közhivatalokban nyertek alkalmazást, **1899. szeptember hó 1-én 12-ik évfolyamát** nyitja meg.

Az intézetet a múlt iskolai évben 121 tanuló látogatta, köztük 45 vidéki, kiknek jó családnál való elhelyezése ügyében az iskolaigazgató készséggel jár a szülők kezére.

Minden iránt tájékoztató évi jelentés levelező lapon tett kérésre azonnal megküldetik.

Nagyvárad, 1899. július hó.

Dr. Hoványi Géza

iskolabizottsági elnök.

(204.) 4-5

V A S U T I M E N E T R E N D.

Érvényes 1899. évi május 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.					Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.					Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.							
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	T. v.
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	1 55	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	5 25	1 24	4 06	2 29	6 05
B.-Hunyad >	12 20	6 40	8 37	7 55	—	Nagykátá >	10 20	3 00	7 54	10 16	—	Debreczen >	6 46	3 —	5 22	3 56	8 20
Csucsá >	12 52	7 09	9 19	8 37	4 49	Szolnok >	11 19	3 56	9 27	11 31	—	Érmihályfalva érk.	7 29	4 01	6 35	4 58	9 47
Bucsa >	—	—	9 33	8 52	5 13	P.-Ladány >	12 55	5 28	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Brátka >	—	—	9 50	9 11	5 38	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17	Szá. v. Sz. v. Sz. v. Sz. v. Gy. v.					
Rév >	1 34	7 47	10 08	9 32	6 13	Sáp >	† 1 17	† 5 48	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva ind.	6 36	11 09	5 27	9 14	8 15
Élesd >	† 1 48	† 7 59	10 25	9 49	6 42	B.-Ujfalu >	1 33	6 03	12 46	2 47	6 04	Debreczen >	3 37	12 36	8 15	10 27	9 01
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány érk.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 48
F.-Vásárhely >	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés—Debreczen—Nagy-Léta					
Várad-Velenceze >	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56	V. v. V. v. V. v. V. v.					
Nagyvárad érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki >	—	—	1 36	3 32	7 08	Debreczen i.	8 35	4 21	Nagy-Léta-	5 25	1 05
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad érk.	2 11	6 39	1 48	3 42	7 22	Sáránd >	9 28	5 06	Vértés ind.	—	—
Püspöki >	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	6 46	2 06	3 58	12 20	H.-Bagos >	9 41	5 17	M.-Pályi >	5 47	1 30
Bors >	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze >	2 24	—	2 30	4 05	12 29	H.-Pályi >	10 05	5 41	H.-Pályi >	6 03	1 48
Mező-keresztes >	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely >	—	—	2 41	4 16	12 44	M.-Pályi >	10 20	5 55	H.-Bagos >	6 18	2 05
Mező-Peterd >	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd >	2 50	7 15	3 03	4 38	1 15	N.-Léta-	—	—	Sáránd >	6 40	2 29
B.-Ujfalu >	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd >	† 3 04	† 7 28	3 21	4 56	1 43	Vértés érk.	10 43	6 15	Debreczen é.	7 18	3 13
Sáp >	† 3 33	† 9 38	12 47	12 25	4 49	Rév >	3 26	7 50	3 45	5 20	2 21	Sáránd—Derecske. Derecske—Sáránd.					
Báránd >	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka >	—	—	4 06	5 43	2 57	Sáránd ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	1 49
P.-Ladány >	4 03	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsa >	—	—	4 27	6 04	3 26	Derecske érk.	9 57	5 35	Sáránd érk.	6 20	2 06
Szolnok >	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá >	4 16	8 37	4 53	6 31	4 00						
Nagy-Káta >	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad >	4 52	9 08	5 32	7 16	4 55						
Budapest érk.	7 50	01 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár érk.	5 55	10 08	6 59	8 33	7 04						

Nagyvárad—Szeged.

Szeged—Nagyvárad.

Nagyvárad—Arad.

Arad—Nagyvárad.

	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	Szeged ind.	3 40	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	Arad ind.	5 10	11 20	9 37
Ósi >	10 30	4 41	7 16	E.-M.-Vásárhely >	4 38	11 05	7 50	Gyula >	12 21	6 44	10 01	Kurtics >	5 39	11 52	10 07
Less >	10 48	5 01	7 52	Oroszáza >	5 41	11 54	9 20	Békés-Csaba >	2 23	7 18	4 32	Kétegyháza >	6 14	12 31	10 54
Gyapju >	10 56	5 10	8 05	Csaba >	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza >	2 54	7 45	5 03	Békés-Csaba >	6 47	2 33	4 50
Cséffa >	11 05	5 19	8 29	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Kurtics >	3 28	8 21	5 38	Gyula >	7 27	3 05	5 26
Szalonta >	11 26	5 44	8 46	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Arad érk.	3 55	8 48	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 33
Kötegyán >	11 46	† 6 05	9 15	Kötegyán >	† 7 57	3 39	6 10	Szombatság-Rogoz—Dobrest. Dobrest—Szombatság-Rogoz.							
Sarkad >	11 57	6 17	9 31	Szalonta >	8 23	4 10	6 47	Vegy. v. Vegy. v.							
Gyula >	12 21	6 44	10 01	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	Szombatság-Rogoz ind.	6 08	7 55	Dobrest ind.	4 22	6 36		
Csaba >	2 10	7 41	4 44	Gyapju >	—	4 42	7 29	Nánhegyesel >	† 6 34	† 8 21	Nánhegyesel >	† 4 32	† 6 46		
Oroszáza >	3 10	9 10	5 50	Less >	9 04	5 00	7 51	Dobrest érk.	6 44	8 31	Szombatság-Rogoz érk.	4 56	7 10		
H.-M.-Vásárhely >	4 00	10 02	7 00	Osi >	9 21	5 19	8 16								
Szeged >	4 35	10 55	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31								

Hirdetések felvételnek a "Tiszántul" kiadóhivatalában.

Intelligens uri család
a következő tanévre elvállal keresztény gyermekeket teljes el-
látásra gondos felügyelet mellett,
a háznál társalgási nyelv a
német, esetleg minden tantárgy-
ból privátot is kaphat. Ajánla-
tokat e lap kiadóhivatalába kérek.
217 1-3.

Legolcsóbb bevásárlás!

Uj festék gyári raktár!

GALLOVITS M.

N.-Várad, Nagyteleki u. 532 sz. saját ház

A SZOBAFESTŐHÖZ.

Ajánl száraz és olajba tört festékeket Carbolium ház-fedél és kerítés festésre zöld, vörös, barna és természetes, firnisz butor és kocsi-lackok.

BRONZOK, SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLÓ ECSETEK

és meszelők nagy raktára, különösen nagy raktár szoba-padló-lackokban, 5-féle színben, egy 1 kilós doboz ára 75 kr. Spiritusz szobapadló-lackok citromsárga, narancssárga és ockersárga színekben, a melyek befestés után 1 óra alatt tökéletesen megszáradnak 1 kiló üvegben 1 frt.

Denaturált szesz kapható legolcsóbb árban.

Árjegyzek kívánatra ingyen

Figyelmeztetés! Az üzlet nem a Szent László piac-téren hanem Nagy Teleky-utca

532. sz. a. van, a Bihar megyei Kereskedelmi Banktól a második ház.

167 30-50

Legolcsóbb bevásárlás!

Legolcsóbb bevásárlás!

Pserhofer J.-féle

„Vértisztító-Pilulák“

előbb „ÁLTALÁNOS PILULÁK“

joggal megérdemlik utóbbi nevüket, mert tény, hogy nagyon sok betegség van, melyben e pilulák kitűnő hatása bebizonyítható.

Evtizedek óta őrvendenek e pilulák a legnagyobb elterjedésnek és kevés család van, a hol e kitűnő háziszser hiányoznék.

Mint házi-ért sok orvos ajánlotta már és ajánlja, különösen mindezen bajok ellen, melyek: az epeömlés, májbajok, bélgyengülés, székrekedés, rossz emésztés, szélszorulás, vértolulás, hámerrhoidok (aranyér), stb.

Vértisztító hatásánál fogva különösen jó hatása van a vérszegénységnek is és az ebből származó bajoknak mint: sápadtság, ideges főfájás és a többiek. E vértisztító pilulák fájdalom nélkül hatnak, úgy hogy a leggyengébb szervezetűek, gyermekek is minden aggodalom nélkül használhatják.

E „vértisztító pilulák“ egyedül és mint valódiak Pserhofer J. gyógyszer-tárában kaphatók: „zum gold. Reichsapfel“ J. Pserhofer, Singerstrasse Nr. 15. Wien és egy doboz 15 drb pilulával csak 31 kr o. é. Hat doboz 1 frt 5 kr. A pénz előzetes beküldése esetén portómentesen küldve hat doboz 1 frt 25 kr, 3 csomag (18 doboz) 3 frt 35 kr. 4 csomag 4 frt 40 kr. 5 csomag 5 frt 20 kr. 10 csomag 9 frt 20 kr. Egy csomagnál kevesebb nem küldetik.

NB. Nagy elterjedtségük miatt e pilulákat különböző név alatt és alakban hamisítják: tehát kéretek kizárólag Pserhofer J. „vértisztító piluláit“ kérni, mert csak azok a valódiak, melyek használati utasítása Pserhofer J. névvel vannak ellátva, és minden egyes csomag tetején vörös betűkkel ezen név látható.

Azon számtalan köszönő iratok közül, melyeket e pilulák használói a legkülönfélébb és legsúlyosabb betegsügek elmúlása után hozzánk intéztek, csak néhányat említenek fel azon megjegyzéssel, hogy a kik használták, másoknak is ajánlják.

Köln, 1899. április 20.

Igen tisztelt Pserhofer ur!
Legyen olyan jó, küldjön ismét utánvéttel 15 csomagot az ön felülmuhatatan vértisztító piluláiból. Együttal hálás köszönetem fejezem ki ennek csodáhatásu piluláért.

Tisztelettel
Pawlistik Ferencz, Lindenhal.

Hrasche, Flödnik mellett, 1887. szept. 12.

Igen tisztelt uram!

Isten akarta, hogy az ön pilulái kezembhez jussanak s ebből kifolyólag irhatom ennek a következőket: Gyermekegységben levén megbéltem, úgy, hogy dolgaimat többé képtelen voltam végezni s biztosan meghaltam volna, ha az ön csodáhatásu pilulái nem mentettek volna meg. Isten ezerszeres áldása legyen ezért önön. Tudom, hogy az ön pilulái tökéletesen helyre állítják egészégem, hogy másoknak is visszadják az egészéget.

Kniffler Teréz.

Bécsújhely, 1887. decz. 9.

Nagyon tisztelt uram!

Forró köszönetet mondok önnek 60 éves nagynéném nevében, ki öt évig chronikus gyomor-bajban és vízkórásban szenvedett. Az élet már igazán kin volt rá néve és már azt hitte, hogy vége van. Véletlenül kapott egy csomagot, az ön kitűnő vértisztító-piluláiból és hosszabb használat után ez meggyógyította.

Tisztelettel
Weinzeitel József.

Eichengrabanaut, Göhl 1889. márcz 27.

Tisztelt uram!

Mivel teljesen meg vagyok elégedve az ön piluláival, ismételve kérek 4 csomagot az ön igazán hasznos és kitűnő piluláiból. Nem

tudom eléggé kifejezni legnagyobb elismerésemet a pilulák jósága miatt. És ezeket a hol csak tehetem, ajánlani fogom a legmelegebben minden szenvedőnek. S ezennel felhatalmazom önt, hogy ezen köszönet-nyilvánításomat bárki előtt kinyilváníthassa.

Teljes tisztelettel
Hahn Ignác.

Gotschdorf, Kolbach mellett, oszt. Szilézia, 1886. okt. 8.

Tisztelt uram!

Legszívvelősebben kérem, hogy nekem Általános vértisztító tablettáiból egy 6 dobozból álló csomagot küldjön. Csak csodálatos pilulának köszönhetem, hogy gyomor-bajomtól, mely öt évet át kínozott megszabadultam. Soha sem fogom nélkülözni ezen pilulákat s egyúttal melyen tisztelt uraságodnak meleg köszönetem fejezem ki.

Legmélyebb tisztelettel
Zwickli Anna.

Bernhardi alpesi növény-liquor, W. O. Bernhard, Bregenz Z. Egy üveg ára 2 frt 60 kr., egy fél üveg 1 frt 40 kr., egy negyed üveg 70 kr.

Amerikai köszvényke-öcs legjobb szer minden köszvényes és csuzos bajoknál: gerinczagy bántalmaknál, inszagatózás Ischias, migrän, nervozus fogfájás, főfájás, fúlszaggatózás stb. Egy tégely 1 frt 20 kr.

Pserhofer J. angol csodabalsama 1 üveggel 50 kr.

Fagyás ellen balsam, évek óta ismeretes, mint legbiztosabb szer mindennemű fagyás ellen épen úgy mint régi sebeket stb. 1 tégely 40 kr. Bérmentve 65 kr.

Stoll Kola-Braeparatuma kitűnő erősítő gyomor és izom számára.

Kola Elixir vagy bor, 1 liter 3 frt, fél liter 1 frt 60 kr., egy negyed liter 85 kr.

Pserhofer J. Golva-Balsam, nélkülözhetetlen szer a vastag nyak ellen. 1 üveggel 46 kr. Bérmentve 65 kr.

Ezen itt említett szerekon kívül még az összes osztrák és magyar ujságokban hirdett bel- és külföldi orvosi specialitások raktáron tartatnak és a raktáron nem levő szerekről felszólításra kesz séggel és legolcsóbban gondoskodva les.

A szállítás postán leggyorsabban lesz eszközölve a pénz előleges beküldése mellett. Nagyobb megrendelések utánvét mellett is.

Pserhofer J. gyógyszer-tára »zum. gold. Reichsapfel«. Bécs, I. Singerstrasse 15.

Egyedül csak azon pilulák valódiak, melyeknek használati utasítása Pserhofer J. névalírásával van ellátva és a melynek minden csomagja tetején, ugyan ezen név vörös írással látható.

Védve bélyeg- és mintajeggyel. Utánzás szigoruan büntetve!

Pserhofer J. élet-essenciája (Prágai cseppek) rossz gyomor, rossz emésztés, mindennemű altesti bántalmaknál kitűnő háziszser. Egy üveg 22 kr. 12 üveg 2 frt.

Pserhofer J. utifüle, általánosan ismert kitűnő háziszser minden katarus rekedtség, góresős köhögés stb ellen. Egy üveg 50 kr. két üveg bérmentve 1 frt 50 kr.

Fenyü-pomádé. Pserhofer J., évek hosszú sorra óta az orvosok által is elismert legjobb szer minden hajnövesztő szer között. Ele-gánsul kiállított nagy adag frt.

Általános flastrom. Stendel tanártól, mindennemű rossz feké ellen, ütéstől, vagy szurásból származó sebekre, sőt régi időközben fel-fel ujló láb fekélyeknél is, csökönnyös mirigy daganatoknál, fájdalmas köröm méregnél, sebes és gyuladásban levő emlőre, köszvényes lábakra és hasonlő bajoknál megbecsülhetetlen. Egy tégely 50 kr, bérmentve 75 kr.

Általános-tisztító-só. Bullrich A. W. kitűnő szer a rossz emésztés minden következményei ellen és pedig főfájás, szédülés, gyomorgöres, gyomorégés, aranyeres bántalmak, szorulás stb ellen. 1 csomag 1 frt.